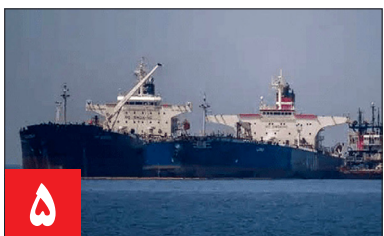

خروج از طلا، ورود به بورس

نوسان در مرز ۳.۲ میلیون واحد

بازارهای تازه برای نفت ایران

ناگهان پرسپولیس!

۹ میلیارد دلار در مسیری بازده خودرو

نگاهی به شاخص اصلی صنعت خودروی کشور بیانگر این واقعیت است که وابستگی شدید به واردات قطعات و فناوری...

صفحه ۲

تشکیک در آمار تورسم

ارشک مسائلی، کارشناس گردشگری، در گفت و گو با اشاره به ضعف نظام آماری و حسابهای اقماری گردشگری...

صفحه ۴

اما واگرهای خصوصی سازی گمرک

«طرحی برای ساماندهی و اصلاح گمرکات کشور تهیه شده که یکی از محورهای اصلی این ساماندهی...

صفحه ۶

خروج از طلا، ورود به بورس

کریم حسن پور - بورس تهران در سومین روز معاملاتی هفته، همزمان با تداوم رکوردشکنی دلار و طلا، بار دیگر به مقصد تازه جریان نقدینگی تبدیل شد.

عبور شاخص کل از مرز ۳۰۷میلیون واحد و تثبیت شاخص هموزن بالای یک میلیون واحد نشان داد صعود بازار سهام اینبار محدود به نمادهای بزرگ نیست. خروج معنادار پول حقیقی از صندوق های طلا و ورود آن به سهام، سیگنالی روشن از تغییر ترجیحات سرمایه‌گذاران را مخابره کرد.

عاطفه چوپان: بورس تهران در سومین روز معاملاتی هفته، بار دیگر نشانه‌هایی روشن از تداوم فاز صعودی خود بروز داد؛ بازاری که اینبار نه صرفاً با اتکا به هیجان مقطعی، بلکه در سایه همزمانی رشد بازارهای موازی و تشدید انتظارات تورمی، با قدرت به مسیر صعودی ادامه داد. حرکت هماهنگ دلار و طلا در سطوح بالاتر، سیگنال تازه‌ای به بازار سهام ارسال کرد و شاخص‌های بورسی را بدون وقفه به سمت ثبت رکوردهای جدید سوق داد.

دوشنبه در بورس چه گذشت؟

دیروز شاخص کل بورس با نوسانی نزدیک به ۲ درصد، برای نخستین‌بار از مرز ۳۰۷میلیون واحد عبور کرد و وارد کانالی شد که تا پیش از این، بیشتر در حد یک تحلیل محلی مطرح بود. همزمان، شاخص هم‌وزن نیز با رشدی بیش از ۱.۵ درصد، موقعیت خود را بالاتر از سطح یک میلیون واحد حفظ کرد و وارد محدوده یک میلیون و ۳۸ هزار واحد شد؛ رخدادی که نشان می‌دهد صعود اخیر، محدود به نمادهای بزرگ نبوده و بدنه بازار نیز با شاخص‌های اصلی همراه شده است. اما آنچه به این رشد معنا و عمق بیشتری بخشید، رفتار نقدینگی در بازار بود. از قام معاملات روز دوشنبه به‌روشنی از تغییر فاز جریان پول حکایت داشت؛ به‌گونه‌ای که ارزش معاملات خرد با افت ۱۲ درصدی نسبت به روز گذشته از مرز ۱۴ هزار میلیارد تومان عبور کرد و هزار و ۸۰۰میلیارد تومان پول حقیقی وارد بازار سهام شد. این میزان ورود نقدینگی، بالاترین رقم ثبت‌شده از ۲۶ مهرماه تاکنون به‌شمار می‌رود و نشانه‌ای از بازگشت فعال و معنادار سرمایه‌گذاران حقیقی به تالار شیشه‌ای است؛ بازگشتی که می‌تواند معادلات کوتاه‌مدت بازار را تحت تأثیر قرار دهد. در مجموع، ترکیب رشد شاخص‌ها با جهش ورود پول حقیقی، این پیام را به بازار مخابره می‌کند که بورس در آستانه ورود به مرحله‌ای تازه از ارزیابی و تثبیت قرار گرفته است؛ به‌رحله‌ای که تداوم آن، بیش از هر چیز به پایداری جریان نقدینگی و واکنش بازار به تحولات متغیرهای کلان وابسته خواهد بود.

همسویی بازارها و کانال‌های تازه شاخص

بازارهای دارایی در معاملات روز گذشته، همگی در مسیر ثبت رکوردهای تازه حرکت کردند؛ مسیری که پیش از هر چیز از تشدید انتظارات تورمی و تغییر محاسبات سرمایه‌گذاران حکایت دارد. دلار آزاد برای نخستین‌بار به حدود ۱۳۱ هزار تومان رسید و همزمان قیمت طلای ۱۸ عیار محدوده ۱۳میلیون و ۷۰۰ هزار تومان را لمس کرد. این تحولات، سیگنال روشنی به بازار سهام ارسال کرد؛ سیگنالی مبنی بر آنکه متغیرهای اسمی اقتصاد در حال بازتعریف سطوح جدیدی هستند و بورس نیز نمی‌تواند نسبت به این تغییرات بی‌تفاوت بماند.

تغییر مسیر نقدینگی

بورس گفت: «بازار سهام در روزهای اخیر همزمان با افزایش ارزش معاملات و رشد شاخص‌های قیمتی حرکت کرده است. از هفته گذشته، روند افزایشی ارزش معاملات خرد سهام و صندوق‌های سهامی به‌تدریج تقویت شد و در روزهای اخیر، تراز نقدینگی این معاملات نشان‌دهنده ورود پول اشخاص حقیقی به بازار است.» او با اشاره به نقش متغیرهای ارزی در شکل‌گیری فضای مثبت بازار توضیح داد: «به نظر می‌رسد افزایش نرخ دلار در بازار آزاد و همچنین برآوردها و شایعات مربوط به شرایط ارزی در پیش‌نویس بودجه سال ۱۴۰۵، موجب شکل‌گیری خوش‌بینی نسبت به بازار سهام شده است. هرچند از منظر بنیادین، صنایع و تولیدکنندگان به‌دلیل شرایط تحریمی و برخی خطاهای سیاستگذاری اقتصادی در سال‌های اخیر آسیب‌های جدی دیده‌اند و عملاً از اهداف و برنامه‌های توسعه‌ای عقب مانده‌اند.»

این تحلیلگر بازار سرمایه ادامه داد: «در مقطع فعلی، حتی به باور و اعتراف دولت نیز تداوم شرایط گذشته امکان‌پذیر نیست. در چنین فضایی، تجدیدنظر در سیاستگذاری‌ها و شل شدن پیچ قیمت‌گذاری دستوری می‌تواند به شرکت‌ها کمک کند تا بخشی از سودی را که تاکنون به مبادله ارز و ارائه مشوق‌های جدیدی به صنایع نیز می‌تواند به صنایع مختلف کاسته شود.» حسین نیا با تأکید بر نقش عوامل تورمی در رشد اخیر بورس گفت: «می‌توان رشد تورمی را یکی از عوامل موثر بر تحركات اخیر بازار سهام دانست، اما در کنار آن، تغییرات معنادار در فرمول نرخ خوراک پتروشیمی‌ها، خبر فروش محصولات پالایشی در بورس، رونق بیشتر تالار دوم مرکز مبادله ارز و ارائه مشوق‌های جدیدی به صنایع نیز می‌تواند به تسلیف فضای بازار کمک کند.» او در پایان، چشم‌انداز کوتاه‌مدت بورس را چنین ترسیم کرد: «به نظر می‌رسد در روزهای آینده نیز بازار سهام با رونق نسبی همراه باشد، هرچند نوسانات همچنان ادامه خواهد داشت. در حال حاضر، حجم پول ورودی به بازار در سطحی نیست که بتواند صف‌های خرید سنگین ایجاد کند. از این رو، محدوده مقاومتی شاخص کل بین ۳میلیون و ۹۰۰ هزار تا ۴میلیون واحد می‌تواند در هفته اول دی‌ماه به‌عنوان یک آزمون جدی پیش‌روی بازار قرار گیرد.»

دستگاه‌های اجرایی و نهادهای دولتی باید در این زمینه پیشگام باشند. کاهش مصرف آب در فضای سبز و حذف چمن‌های غیرضروری یکی از گام‌های موثر در مدیریت منابع آبی شهر است.

پاییز طلایی بورس و عبور از بی‌اعتمادی
ایمان رئیسی، تحلیلگر بازار سرمایه، با توصیف عملکرد بورس در ماه‌های اخیر گفت: «مسال واقعا جوجه‌ها را آخر پاییز می‌شماریم، پاییز طلایی بورس در شرایطی رقم خورد که شاخص کل از ابتدای پاییز از محدوده ۲میلیون و ۵۰۰ هزار واحد به حدود ۳میلیون و ۷۰۰ هزار واحد رسید و بازدهی ۴۸ درصدی را ثبت کرد. در همین بازه، شاخص هم‌وزن نیز با رشد ۳۶ درصدی، طی سه ماه بازدهی‌ای در حد صندوق‌های درآمد ثابت به‌جا گذاشت.» او با اشاره به شرایط خاص اقتصاد کلان توضیح داد: «در وضعیت ویژه‌ای قرار داریم؛ فاصله نرخ دلار نیما و بازار آزاد به حدود ۸۰ درصد رسیده و تحولات و تنش‌های منطقه‌ای هنوز به نقطه آرامش کامل نرسیده است. با این حال، عواملی مانند انتظارات تورمی، رشد نرخ محصولات، عرضه ارز شرکت‌های صادراتی در تالار دوم مرکز مبادله و رقابت محصولات در بورس کالا، در کنار مهم‌تر از همه، ابلاغ نشدن بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های ناگهانی، باعث شد بورس به ثبات نسبی برسد و فروشنده‌ها در قیمت‌های بالاتر دوباره به خریدار تبدیل شوند.» رئیسی به تحولات تکنیکال بازار نیز اشاره کرد و گفت: «در این مدت، چالش اصلی سهامداران عبور از خطوط مقاومتی بود؛ سطوحی که حالا به نقاط حمایتی قوی تبدیل شده‌اند و نشان می‌دهد خریدار قدرتمند در بازار حضور دارد.»

این تحلیلگر بازار سرمایه نقش بازارگردان‌ها را نیز مهم ارزیابی کرد و افزود: «عملکرد بازارگردان‌ها به شکلی بود که عرضه‌ها مدیریت شد و نقدشوندگی بازار حفظ شد. مهم‌ترین اتفاق این هفته افزایش قیمت بنزین بود و در کنار آن، برای جبران کسری بودجه دولت، تغییرات ارزی در بودجه نیز محتمل است. رسمیت یافتن تالار دوم می‌تواند همچنان شادابی بورس را حفظ کند.» او ادامه داد: «افزایش قیمت کامودیتی‌ها نیز عامل دیگری بوده که توجه سرمایه‌گذاران را به بازار سهام جلب کرده است. حجم و ارزش معاملات که از فاکتورهای مهم رصد جریان نقدینگی هستند، همچنان وضعیت مناسبی را نشان می‌دهند و آمار مشارکت در عرضه‌های اولیه نیز از افزایش اقبال به بازار سرمایه حکایت دارد. اگر در این مقطع با تنش‌های منطقه‌ای مواجه نبودیم، شاید شرایطی شبیه سال ۹۸ و هجوم گسترده متقاضیان به بازار را شاهد بودیم.»

روزنامه‌مارز اقتصاد

شنبه۲۵آذر ۱۴۰۴۵۱۳شماره۸۳۳

www.marzeghtesad.ir

♥کارنامه متناقض دولت‌های ترامپ

دونالد ترامپ در دوره اول ریاست جمهوری خود با کاهش مالیات شرکتی و مقررات‌زدایی، منجر به رشد ۶۷ درصدی شاخص S&P ۵۰۰ شد و یکی از بهترین عملکردهای تاریخی را ثبت کرد. اما در ۱۰۰ روز اول دوره دوم، سیاست‌های تعرفه‌ای ۶۰ درصدی بر چین و تنش‌های تجاری، شاخص را ۷۹٫۹درصد پایین کشیدند، بدترین شروع یک رئیس‌جمهور در ۸۰ سال اخیر.

هر چهار سال یک بار با انتخابات ریاست جمهوری آمریکا، گمانه‌زنی‌هایی درباره درنده انتخابات وجود دارد و تصمیمات فعالان بازار سرمایه در کوتاهمدت تا حدی تحت‌تاثیر این رویداد قرار می‌گیرد. با این وجود تاریخ نشان می‌دهد که انتخابات ایالات متحده در بلندمدت، تقریباً بر بازار سهام بی‌تاثیر است. طبق گزارش بلومبرگ، در دوره پس از جنگ جهانی دوم، بازار تحت هر دو دولت دموکرات و جمهوری‌خواه بازده‌های خوبی داشته است، اگرچه تحقیقات CFRA نشان داد که از نظر بازده مطلق، عملکرد بازار تحت دولت‌های دموکرات بهتر بوده است.

بازار سهام در دوره اول ریاست جمهوری ترامپ با رشد قابل‌توجهی همراه بود، اما در دوره دوم ریاست جمهوری او شاخص‌ها با نوسانات بیشتری همراه بوده‌اند. در دوره اول ریاست جمهوری ترامپ که از ژانویه سال ۲۰۱۷ آغاز شد و تا ژانویه سال ۲۰۲۱ ادامه داشت، شاخص S&P ۵۰۰ به مجموع ۶۷٫۲درصد رشد کرد. در چهار سال بعدی که دولت ایالات متحده توسط دموکرات‌ها اداره می‌شد و بایدن ریاست جمهوری ایالات متحده آمریکا را به عهده داشت، این شاخص ۵۱٫۵درصد رشد کرد. البته در دوره بایدن بازار سهام با نوساناتی همراه بود؛ نوساناتی مانند رشد ۴۶درصدی در سال ۲۰۲۱ یا افت ۲۰درصدی در سال ۲۰۲۲. از زمان آغاز دور دوم ریاست جمهوری ترامپ در اولین ماه سال میلادی جاری، شاخص با نوسانات بسیاری همراه بوده است. این شاخص از ابتدای دور دوم ریاست جمهوری ترامپ تا ۲۰ اکتبر، ۱۵٫۸درصد رشد داشته است.

دوره اول ریاست‌جمهوری ترامپ دوره اول ترامپ با یک بازار صعودی (bull market) قوی شروع شد. کاهش شاخص شرکت‌ها از ۱۲درصد به ۲۱درصد در سال ۲۰۱۷ و مقررات‌زدایی (deregulation) بانکی، دو عامل اصلی بودند که به افزایش شدید بازدهی و رشد شاخص‌های بازار سرمایه در آمریکا انجامیدند. سیاست‌های ترامپ اعتماد سرمایه‌گذاران را افزایش داد، اما پاندمی کووید-۱۹ در ۲۰۲۰ یک شوک موقت ایجاد کرد. شاخص S&P ۵۰۰ از حدود ۲هزار و ۷۲۱ در ژانویه سال ۲۰۱۷ به ۲هزار و ۷۹۸ در ژانویه سال ۲۰۲۱ رسید که معادل رشد ۶۷٫۳درصدی است. این به معنای رشد متوسط ۱۴٫۵درصد در سال است و یکی از بهترین عملکردها در دوره‌های ریاست جمهوری اخیر را به نام ترامپ ثبت می‌کند. رشد بالای شاخص‌های اصلی را افزایش S&P ۵۰۰ و DJIA، تأثیر مثبت سیاست‌های حمایت‌گرایانه از کسب‌وکارها را نشان می‌دهد؛ اما تأثیر سیاست‌های دولت قبلی و شوک کووید نیز قابل انکار نیست.

S&P ۵۰۰ زیر فشار تعرفه‌ها با توجه به سیاست‌های حمایت‌گرایانه اقتصادی دولت دوره اول ترامپ و رشد چشم‌گیر شاخص‌های مهم بورس، دوره دوم ریاست جمهوری او با انتظارات بالایی آغاز شد. اما در واقعیت و از زمان انتخاب ترامپ به‌عنوان رئیس‌جمهور آمریکا در نوامبر سال ۲۰۲۴ تاکنون، بازار سرمایه آمریکا نوسانات زیادی را پشت سر گذاشته است. شاخص S&P ۵۰۰ از نوامبر ۲۰۲۴ تا ژانویه ۲۰۲۵ با رشد ۳۶٫۶درصدی همراه شد.

پس از آن سیاست‌های حفاظت‌گرایانه مانند تعرفه‌های سنگین بر واردات و تنش‌های آمریکا با متحدان تجاری خود منجر به نوسانات شدید در ماه آوریل شد. ۱۰۰ روز ابتدایی دوره دوم ریاست جمهوری ترامپ با افت ۷۹٫۹درصدی این شاخص همراه بود تا بدترین ۱۰۰ روز اول ریاست جمهوری یک رئیس‌جمهور برای بازار سهام در ۸۰ سال اخیر به‌نام دونالد ترامپ ثبت شود. در این دور، حدود ۳۶۶تریلیون دلار از ارزش کل S&P ۵۰۰ کاسته شد. اعلام تعرفه‌های گسترده اقدامات تلافی‌جویانه چین و کاهش GDP از جمله عواملی بودند که باعث سقوط‌های شدید روزه شدند. شاخص از کف آوریل، بیش از ۳۴درصد رشد کرد و افت شدید در این ماه را جبران کرد، اما عدم اطمینان تجاری همچنان ریسک را بالا نگه داشته است. به‌طور کلی بررسی عملکرد شاخص S&P ۵۰۰ رشد ۱۵٫۸درصدی این شاخص از ابتدای سال تا ۲۰ اکتبر را نشان می‌دهد.

ثبات عملکرد بازار سهام در بلندمدت از زمان جنگ جهانی دوم تاکنون، بازار سهام آمریکا با میانگین بازده سالانه حدود ۱۰درصد برای شاخص S&P ۵۰۰، روند صعودی بلندمدتی را تجربه کرده است. حتی با وجود بحران‌های بزرگ مانند رکود ۱۹۲۳، دوشنبه سیاه ۱۹۸۷، حباب دات‌کام ۲۰۰۰ و بحران مالی ۲۰۰۸، داده‌های تاریخی رشد بلندمدت شاخص را تضمین می‌کنند. از سال ۱۹۸۱ یعنی دوره ریاست جمهوری ریگان تا ۲۰۲۵، دوره اول ریاست جمهوری ترامپ (۲۰۲۱–۲۰۱۷)، دوره دوم ریاست جمهوری ترامپ (۲۰۲۱–۲۰۱۷) با رشد ۶۷٫۳درصد شاخص S&P ۵۰۰ در طول دوره ریاست جمهوری (میانگین بازدهی ۱۳٫۶ سالانه)، در رتبه دوم بهترین عملکردها قرار دارد. در رتبه اول این لیست بیل کلینتون قرار دارد. شاخص در طول ۸ سال ریاست جمهوری بیل کلینتون (۲۰۰۱–۱۹۹۳) نزدیک به ۲۱۰درصد (میانگین بازدهی ۱۵درصد سالانه) رشد کرده بود.

ابتدای ساعات معاملاتی مبنی بر حذف ارز ۲۸۵۰۰ تومانی برای کالا‌های اساسی و دارویی بود؛ خبری که موجی از تقاضا در سهام این گروه ایجاد کرد، اما در پایان بازار تکزذیب شد. بنابراین پیش‌بینی می‌شود روز یکشنبه برای دارویی‌ها روزی متفاوت باشد. با وجود افزایش عرضه‌ها، ارزش سفارش‌های خرید با رقم هزار و ۲۷۷میلیارد تومان از ارزش سفارش‌های فروش ۷۱۳میلیارد تومانی بالاتر ایستاد. همچنین ارزش صف‌های خرید در برابر صف‌های فروش به ترتیب ۹۱۴میلیارد تومان و ۳۴۸میلیارد تومان بود. در پایان معاملات، تعداد نهادهای دارای صف خرید و فروش تقریباً برابر شد؛ ۹۳ نماد در سمت خرید و ۹۰ نماد در سمت فروش.

نگاهی به تغییر جهت ۱۷۶ نماد از مثبت به منفی در طول معاملات نیز تصویری روشن از بازار نوسانی شنبه ارائه می‌دهد. در سمت خروج نقدینگی، بانکی‌ها با ۴۲میلیارد تومان خروج پول حقیقی برای چندمین روز متوالی در صدر قرار گرفتند و پس از آن چندرشته‌ای‌های صنعتی و زغال‌سنگی‌ها بیشترین خروج پول را تجربه کردند. در سوی مقابل، پالایشی‌ها با ۶۵میلیارد تومان، دارویی‌ها با ۵۴میلیارد تومان و فلزات اساسی با ۴۸میلیارد تومان در صدر جذب نقدینگی حقیقی‌ها قرار داشتند. جالب آنکه گروه سیمان نیز پس از مدت‌ها بار دیگر به کانون توجه بازگشت و با ۲۶میلیارد تومان ورود نقدینگی در رینگ معاملات دوباره خودی نشان داد.

در بخش صندوق‌ها نیز جریان نقدینگی چهرای دوگانه داشت. صندوق‌های سهامی با ۶۱میلیارد تومان خروج پول در صدر خروجی‌ها قرار گرفتند و پس از آن صندوق‌های بخشی با ۴۰میلیارد تومان خروج در رتبه دوم ایستادند. در مقابل، صندوق‌های درآمد ثابت با جذب ۱۲میلیارد تومان ورود پول بیشترین توجه را به خود جلب کردند. پس از آن، صندوق‌های طلا با ۴۴۸میلیارد تومان، صندوق‌های مختلط با ۴۱میلیارد تومان و صندوق‌های اهرمی با ۲۱میلیارد تومان ورود نقدینگی در جایگاه‌های بعدی قرار گرفتند. این اعداد به روشنی نشان می‌دهد که هرچند بخش قابل‌توجهی از سرمایه‌ها به سمت دارایی‌های کپریسک‌تر حرکت کرده، اما همچنان بخشی از نقدینگی تازه در حال چرخش میان صنایع مختلف بورسی است.

اصلاح زمانی؛ محتمل‌ترین سناریو

محمد خبری‌زاد، تحلیلگر ارشد بازار سرمایه، درباره وضعیت معاملات روز شنبه گفت: «بازار دیروز دو نیمه کاملاً متفاوت داشت. در نیمه اول معاملات، شرایط کاملاً مثبت بود و شاخص کل حتی تا سطح سه‌میلیون و ۲۴۵هزار واحد هم رشد کرد، اما از حدود ساعت ۹ و نیم به بعد، روند بازار تغییر کرد. مخصوصاً از ساعت ۱۱ به بعد فشار فروش در نهاده‌ها بالا رفت و در نهایت شاخص کل با رشد ۰۶۶ درصدی در سطح سه‌میلیون و ۲۲۴هزار واحد به کار خود پایان داد.» او افزود: «از نظر ورود پول حقیقی، حدود ۲۸۰میلیارد تومان پول وارد بازار شد. از منظر سرانه خرید و فروش هم نسبت ۱٫۲ به نفع خریداران بود. با این حال، نکته‌ای که در روزهای سه‌شنبه، چهارشنبه و دیروز مشهود بود این است که بازار بعد از رکوردشکنی و عبور از سقف عددی شاخص، در ادامه مسیر صعودی با مشکل مواجه شد. در واقع شاخص توانست سقف تاریخی را بشند، اما برای عبور محکم از آن نیاز به یک نیروی محرک قوی دارد؛ نیرویی که فعلاً در بازار وجود ندارد.» به گفته این تحلیلگر، «بازار در حال حاضر نقدینگی دارد و خریداران هم حضور دارند، اما شاید بتوان گفت انگیزه کافی برای خریدهای پرقدرت در این محدوده‌ها وجود ندارد. وقتی بازار کمی منفی می‌شود، بالاخره خریداران روی تابلو مشخص می‌شوند و ورود پول را می‌بینیم. بنابراین پول در بازار هست، اما آن نیروی قوی که بتواند بازار را از این سطوح به حرکت درآورد، فعلاً غایب است.» خبری‌زاد ادامه داد: «برخی نگران اصلاح عمیق شاخص هستند، اما به نظر من چنین احتمالی وجود ندارد. بیشتر باید انتظار یک اصلاح کوتاهمدت زمانی را داشته باشیم تا اینکه بازار وارد فاز اصلاح قیمتی سنگین شود. بعد از این مقطع نیاز به یک محرک مشخص دارد تا بتواند از سقف روانی فعلی عبور کند.»

او با اشاره به عوامل بنیادینی که می‌توانند در ادامه مسیر نقش‌آفرین باشند، گفت: «مهم‌ترین عامل پیش‌روی بازار، مفروضات بودجه سسال ۱۴۰۵ است. شاید اصلی‌ترین نکته، بحث نرخ دلار واقعی و حذف دلار ۲۸هزار و ۵۰۰ تومانی باشد. پیش‌بینی‌ها به این سمت می‌رود که نرخ دلار واقعی در بودجه جدید با رشدی حدود ۳۰ تا ۴۰ درصدی نسبت به امسال، در محدوده ۹۰هزار تومان در نظر گرفته شود. اگر این مفروضات نهایی و شفاف شود، می‌تواند یک سوخت‌رسانمند برای بازار باشد. در مقابل، موضوع نرخ خوراک صنایع، بهره مالکانه و حجم انتشار اوراق دولتی در بودجه، جزو ریسک‌های منفی بالقوه است که ممکن است اثرگذار باشد.» او در ادامه گفت: «در مجموع آنچه روشن است، این است که پولی که طی هفته‌های اخیر وارد بازار شده هنوز قصد خروج ندارد. حتی با وجود منفی‌های اخیر هم خروج محسوسی از سمت حقیقی‌ها نداشتیم. بنابراین محتمل‌ترین سناریو برای روزهای آینده، اصلاح زمانی و سپس آغاز یک حرکت جدید با انتشار گزارش‌های ماهانه آبان و مشخص شدن جزئیات بودجه است.»

این تحلیلگر بازار سرمایه درباره وضعیت گروه بانکی نیز توضیح داد: «در مورد خروج پول از صنعت بانک، به نظر من این موضوع چندان با واقعیت‌های بنیادی این صنعت همخوانی ندارد. بانک‌ها در گزارش‌های ماهانه و شش‌ماهه عملکرد مطلوبی داشتند. برخی از نظر عملکرد عملیاتی بودند و برخی دیگر از محل فروش دارایی سود شناسایی کردند. ضمن اینکه این صنعت در دو سال اخیر بازدهی بالایی نصیب سهامدارانش کرده و طبیعی است که مدتی در فاز استراحت قرار گیرد. بنابراین افت‌های اخیر بیشتر شبیه اصلاح قیمتی موقت است تا نشانه‌ای از ضعف بنیادی. گزارش‌های موجود نشان می‌دهد اتفاق خاصی در این صنعت رخ نداده و از نظر بنیادی، افت‌های پیاپی اخیر توجیهی ندارد و احتمال بازگشت روند مثبت زیاد است.»

او در پایان درباره چشم‌انداز معاملات یکشنبه گفت: «احتمال می‌دهم امروز در نیمه اول بازار فشار عرضه بالا باشد و شروع بازار با غلبه فروشنده‌ها همراه شود. اما به مرور که قیمت‌ها کاهش پیدا کند، تقاضا در نهاده‌ها شکل می‌گیرد و بازار برای خریداران جذاب‌تر خواهد شد. در نتیجه انتظار دارم نیمه دوم معاملات حداقل به تعادل برسد یا حتی اندکی مثبت شود، مگر اینکه اتفاق خاصی رخ دهد. در مجموع بازار در مسیر اصلاح زمانی قرار دارد و با یک محرک قوی چه از جنس بودجه و چه از جنس گزارش‌های آتی– می‌تواند دوباره جان بگیرد.»

به سمت ابزارهای شفاف و رسمی فراهم کند.

اصلاح محتمل‌تر از صعود پر قدرت است

آزاد پورکار، کارشناس بازار سرمایه به ارزیابی وضعیت بازار سهام، مولفه‌های اثرگذار و چشم‌انداز آن در کوتاهمدت پرداخت و گفت: بازار سرمایه در روزهای اخیر پس از عبور از محدوده ۳میلیون واحد و رسیدن به سطح حدود ۳میلیون و ۲۵۰ هزار واحد، واکنش مثبتی به دو خبر مهم داشت. نخست، موضوع تعدیل فرمول نرخ خوراک پتروشیمی‌ها و حذف تأثیر دوهاب اروپایی واردکننده گاز از فرمول قیمت‌گذاری که می‌تواند به کاهش معنادر هزینه‌ها منجر شود. دوم، انتظارات نسبت به نرخ ارز شرکت‌های صادراتمحور، به‌ویژه فولادی‌ها در بازار دوم بهبود پیدا کرد. این دو خبر، محرک‌های اصلی رشد ابزارها بودند و عملاً قیمت‌ها خود را با این مفروضات تعدیل کرده‌اند.

وی افزود: بازار بورس شاخص در محدوده سقف‌های تکنیکال قرار گرفته و در روزهای اخیر شاهد افزایش عرضه‌ها و کاهش ارزش معاملات هستیم. از سوی دیگر، انتشار برخی گمانه‌زنی‌ها و اظهارات غیررسمی درباره اینکه ممکن است حذف کامل دو هاب اروپایی از فرمول نرخ خوراک انجام نشود

یا فرمول جایگزین دیگری اعمال شود، باعث افزایش تردیدها در بازار شده است. این اخبار، هرچند

تختست، رسمی و قطعی نیستند، اما بدلیل اینکه بازار بیشاپناش سناریوی کاملاً مثبت را در قیمت‌ها

لحاظ کرده، می‌توانند منجر به اصلاح در بازار شوند.

پورکار اصلاح بازار سهام را در چشم‌انداز کوتاهمدت محتمل‌تر از صعود پر قدرت می‌بیند، وی به ارزیابی این دلایل پرداخت و گفت: بخش مهمی می‌رسد با توجه به شرایط کنونی، احتمال اصلاح مقطعی مفروضات، بیش از قطعه صعود پر قدرت را در نظر می‌گیرد؛ مگر آنکه رویدادهای مهم‌تری در مفروضات بنیادی بازار، مانند تغییرات مثبت در نرخ ارز، سیاست‌های کلان پولی و مالی، یا اخبار سیاسی تأثیرگذار رخ دهد. در چنین وضعیتی حتی اخبار منفی جدید، چه از حوزه اقتصاد و چه از تحولات منطقه‌ای، یا تکزذیب موارد مثبت مورد انتظار، می‌تواند اصلاح را عمیق‌تر کند. در مجموع می‌توان گفت بازار در انتظار روشن‌شدن نهایی وضعیت نرخ خوراک و متغیرهای اثرگذار دیگر است و تا مشخص‌شدن قطعی این موارد، فاز اصلاحی محتمل‌تر از تداوم روند صعودی خواهد بود.

مستقیم میان این دو گروه را فراهم کنیم، می‌توان امیدوار بود که استفاده از فناوری‌های هوش

مصنوعی در کشور توسعه بیشتری پیدا کند.

او ا تأکید بر ضرورت فرهنگسازی در استفاده از فناوری‌های نو گفت: در شرایط فعلی کشور، بزرگ‌ترین نیاز ما در حوزه هوش مصنوعی، فرهنگسازی و آموزش صحیح است تا شرکت‌ها بدون هیچان‌زدگی با صرف هزینه‌های اشتباه به این مسیر وارد شوند. این رویداد می‌تواند گامی موثر در جهت آموزش و فرهنگسازی باشد. هوش مصنوعی در سطح جهانی هنوز در مراحل آغازین خود قرار دارد. اگر با برنامه‌ریزی دقیق پیش برویم، می‌توانیم در بسیاری از زمینه‌ها هم‌گام با علم روز دنیا حرکت کنیم؛ اما در صورت بی‌زمانگی، ممکن است تنها به بازار مصرف فناوری تبدیل شویم؛ ریسک امور هوش مصنوعی و توسعه دولت هوشمند درباره اهداف اجرایی پاپویان هوش مصنوعی در کیش اینوکس توضیح داد: پاپویان ویژه هوش مصنوعی که با همکاری مجموعه‌ای از نهادهای تدارک دیده شده، فرصتی برای ارائه توانمندی‌ها و محصولات فعالان این حوزه و نیز بیان نیازها و چالش‌های بخش‌های مختلف اقتصادی است. از سوی دیگر، شرکت‌ها و سازمان‌های اقتصادی نیز می‌توانند

به سمت توسعه توجیه و مشارکت فعالان بانک، بیمه، بورس و سرمایه‌گذاری را جلب کند.

رئیس امور هوش مصنوعی و توسعه دولت هوشمند در ادامه با تأکید بر اهمیت ورود هوش

مصنوعی به عرصه‌های مختلف اقتصادی، اظهار کرد: بروز و گسترش فناوری‌های هوش مصنوعی

باعث شده بخش قابل‌توجهی از فضاهای کسب‌وپار دچار تغییر شود. شرکت‌ها و بنگاه‌های اقتصادی

هر یک به میزان توان و ظرفیت خود به سمت استفاده از هوش مصنوعی حرکت کرده‌اند. اکنون

زمان آن رسیده که شرکت‌های فعال در حوزه‌های مالی و اقتصادی بیش از پیش با ظرفیت‌های

این فناوری آشنا شوند و گفت‌وگویی میان فعالان صنعت و متخصصان هوش مصنوعی شکل گیرد.

احمدیان ادامه داد: هدف از پالوسون هوش مصنوعی در کیش اینوکس، ایجاد همین تعامل

دوسویه است تا فضای عرضه و تقاضای هوش مصنوعی در کشور به‌درستی شکل بگیرد و ت

طریق زمینه توسعه کاربردهای آن فراهم شود. واقعیت این است که در حال حاضر نه همه صنایع

و بنگاه‌ها درک درستی از ظرفیت‌های هوش مصنوعی دارند و نه فعالان این حوزه توانسته‌اند به

شکل مطلوب با بخش‌های مالی و اقتصادی ارتباط بگیرند. اگر بتوانیم زمینه آشنایی و گفت‌وگوی

نوسان در مرز ۳.۲ میلیون واحد

فرحناز نعمتی – معاملات سومین هفته از آبان طبق پیش‌بینی‌ها مثبت و پر تقاضا آغاز شد، اما به مرور ورق بازی در تالار شیشه‌ای برگشت.

کلیت بازار سرایت کرد. همین عامل موجب شد شاخص کل با وجود فشار

فروش اولیه، نهایتاً در محدوده مثبت بسته شود. اما روز شنبه ورق برگشت.

تقاضای موجود در تابلوی معاملاتی که در هفته قبل محرک رشد شاخص بود،

این بار در برابر موج منفی ناشی از افت خسایا و سهام تودلی تاب نیاورد. افت

این نهاده‌ها به سرعت به گروه خودروسازان و سپس به سایر صنایع سرایت کرد

تا شاخص کل بخش عمده‌ای از رشد روز گذشته را پس بدهد. در نهایت، بازاری

که در ساعات ابتدایی چهرای سبز رنگ داشت، کار خود را تنها با ۵۱ درصد

نهاده‌های مثبت به پایان رساند.

داستان چهارشنبه مجدداً در بازار تکرار شد، اما این بار دقیقاً برعکس. در

آخرین روز معاملاتی هفته گذشته، بسازاری که از ابتدای صبح با عرضه‌های

سسنکین مواجه بود، در نیمه دوم معاملات با تحركات مثبت در نماد خسایا

جانی تازه گرفت؛ تحركاتی که به تدریج به سایر نهاده‌های خودرویی و سپس

به کلیت بازار سرایت کرد. همین عامل موجب شد شاخص کل با وجود فشار

فروش اولیه، نهایتاً در محدوده مثبت بسته شود. اما روز شنبه ورق برگشت.

تقاضای موجود در تابلوی معاملاتی که در هفته قبل محرک رشد شاخص بود،

این بار در برابر موج منفی ناشی از افت خسایا و سهام تودلی تاب نیاورد. افت

این نهاده‌ها به سرعت به گروه خودروسازان و سپس به سایر صنایع سرایت کرد

تا شاخص کل بخش عمده‌ای از رشد روز گذشته را پس بدهد. در نهایت، بازاری

که در ساعات ابتدایی چهرای سبز رنگ داشت، کار خود را تنها با ۵۱ درصد

نهاده‌های مثبت به پایان رساند.

داستان چهارشنبه مجدداً در بازار تکرار شد، اما این بار دقیقاً برعکس. در

آخرین روز معاملاتی هفته گذشته، بسازاری که از ابتدای صبح با عرضه‌های

سسنکین مواجه بود، در نیمه دوم معاملات با تحركات مثبت در نماد خسایا

جانی تازه گرفت؛ تحركاتی که به تدریج به سایر نهاده‌های خودرویی و سپس

به کلیت بازار سرایت کرد. همین عامل موجب شد شاخص کل با وجود فشار

فروش اولیه، نهایتاً در محدوده مثبت بسته شود. اما روز شنبه ورق برگشت.

تقاضای موجود در تابلوی معاملاتی که در هفته قبل محرک رشد شاخص بود،

این بار در برابر موج منفی ناشی از افت خسایا و سهام تودلی تاب نیاورد. افت

این نهاده‌ها به سرعت به گروه خودروسازان و سپس به سایر صنایع سرایت کرد

تا شاخص کل بخش عمده‌ای از رشد روز گذشته را پس بدهد. در نهایت، بازاری

که در ساعات ابتدایی چهرای سبز رنگ داشت، کار خود را تنها با ۵۱ درصد

نهاده‌های مثبت به پایان رساند.

داستان چهارشنبه مجدداً در بازار تکرار شد، اما این بار دقیقاً برعکس. در

آخرین روز معاملاتی هفته گذشته، بسازاری که از ابتدای صبح با عرضه‌های

سسنکین مواجه بود، در نیمه دوم معاملات با تحركات مثبت در نماد خسایا

جانی تازه گرفت؛ تحركاتی که به تدریج به سایر نهاده‌های خودرویی و سپس

به کلیت بازار سرایت کرد. همین عامل موجب شد شاخص کل با وجود فشار

فروش اولیه، نهایتاً در محدوده مثبت بسته شود. اما روز شنبه ورق برگشت.

تقاضای موجود در تابلوی معاملاتی که در هفته قبل محرک رشد شاخص بود،

این بار در برابر موج منفی ناشی از افت خسایا و سهام تودلی تاب نیاورد. افت

این نهاده‌ها به سرعت به گروه خودروسازان و سپس به سایر صنایع سرایت کرد

تا شاخص کل بخش عمده‌ای از رشد روز گذشته را پس بدهد. در نهایت، بازاری

که در ساعات ابتدایی چهرای سبز رنگ داشت، کار خود را تنها با ۵۱ درصد

نهاده‌های مثبت به پایان رساند.

داستان چهارشنبه مجدداً در بازار تکرار شد، اما این بار دقیقاً برعکس. در

آخرین روز معاملاتی هفته گذشته، بسازاری که از ابتدای صبح با عرضه‌های

سسنکین مواجه بود، در نیمه دوم معاملات با تحركات مثبت در نماد خسایا

جانی تازه گرفت؛ تحركاتی که به تدریج به سایر نهاده‌های خودرویی و سپس

به کلیت بازار سرایت کرد. همین عامل موجب شد شاخص کل با وجود فشار

فروش اولیه، نهایتاً در محدوده مثبت بسته شود. اما روز شنبه ورق برگشت.

تقاضای موجود در تابلوی معاملاتی که در هفته قبل محرک رشد شاخص بود،

این بار در برابر موج منفی ناشی از افت خسایا و سهام تودلی تاب نیاورد. افت

این نهاده‌ها به سرعت به گروه خودروسازان و سپس به سایر صنایع سرایت کرد

تا شاخص کل بخش عمده‌ای از رشد روز گذشته را پس بدهد. در نهایت، بازاری

که در ساعات ابتدایی چهرای سبز رنگ داشت، کار خود را تنها با ۵۱ درصد

نهاده‌های مثبت به پایان رساند.

داستان چهارشنبه مجدداً در بازار تکرار شد، اما این بار دقیقاً برعکس. در

آخرین روز معاملاتی هفته گذشته، بسازاری که از ابتدای صبح با عرضه‌های

سسنکین مواجه بود، در نیمه دوم معاملات با تحركات مثبت در نماد خسایا

جانی تازه گرفت؛ تحركاتی که به تدریج به سایر نهاده‌های خودرویی و سپس

به کلیت بازار سرایت کرد. همین عامل موجب شد شاخص کل با وجود فشار

فروش اولیه، نهایتاً در محدوده مثبت بسته شود. اما روز شنبه ورق برگشت.

تقاضای موجود در تابلوی معاملاتی که در هفته قبل محرک رشد شاخص بود،

این بار در برابر موج منفی ناشی از افت خسایا و سهام تودلی تاب نیاورد. افت

این نهاده‌ها به سرعت به گروه خودروسازان و سپس به سایر صنایع سرایت کرد

تا شاخص کل بخش عمده‌ای از رشد روز گذشته را پس بدهد. در نهایت، بازاری

که در ساعات ابتدایی چهرای سبز رنگ داشت، کار خود را تنها با ۵۱ درصد

نهاده‌های مثبت به پایان رساند.

داستان چهارشنبه مجدداً در بازار تکرار شد، اما این بار دقیقاً برعکس. در

آخرین روز معاملاتی هفته گذشته، بسازاری که از ابتدای صبح با عرضه‌های

سسنکین مواجه بود، در نیمه دوم معاملات با تحركات مثبت در نماد خسایا

جانی تازه گرفت؛ تحركاتی که به تدریج به سایر نهاده‌های خودرویی و سپس

به کلیت بازار سرایت کرد. همین عامل موجب شد شاخص کل با وجود فشار

فروش اولیه، نهایتاً در محدوده مثبت بسته شود. اما روز شنبه ورق برگشت.

تقاضای موجود در تابلوی معاملاتی که در هفته قبل محرک رشد شاخص بود،

این بار در برابر موج منفی ناشی از افت خسایا و سهام تودلی تاب نیاورد. افت

این نهاده‌ها به سرعت به گروه خودروسازان و سپس به سایر صنایع سرایت کرد

تا شاخص کل بخش عمده‌ای از رشد روز گذشته را پس بدهد. در نهایت، بازاری

که در ساعات ابتدایی چهرای سبز رنگ داشت، کار خود را تنها با ۵۱ درصد

نهاده‌های مثبت به پایان رساند.

داستان چهارشنبه مجدداً در بازار تکرار شد، اما این بار دقیقاً برعکس. در

آخرین روز معاملاتی هفته گذشته، بسازاری که از ابتدای صبح با عرضه‌های

سسنکین مواجه بود، در نیمه دوم معاملات با تحركات مثبت در نماد خسایا

جانی تازه گرفت؛ تحركاتی که به تدریج به سایر نهاده‌های خودرویی و سپس

به کلیت بازار سرایت کرد. همین عامل موجب شد شاخص کل با وجود فشار

فروش اولیه، نهایتاً در محدوده مثبت بسته شود. اما روز شنبه ورق برگشت.

تقاضای موجود در تابلوی معاملاتی که در هفته قبل محرک رشد شاخص بود،

این بار در برابر موج منفی ناشی از افت خسایا و سهام تودلی تاب نیاورد. افت

این نهاده‌ها به سرعت به گروه خودروسازان و سپس به سایر صنایع سرایت کرد

تا شاخص کل بخش عمده‌ای از رشد روز گذشته را پس بدهد. در نهایت، بازاری

که در ساعات ابتدایی چهرای سبز رنگ داشت، کار خود را تنها با ۵۱ درصد

نهاده‌های مثبت به پایان رساند.

داستان چهارشنبه مجدداً در بازار تکرار شد، اما این بار دقیقاً برعکس. در

آخرین روز معاملاتی هفته گذشته، بسازاری که از ابتدای صبح با عرضه‌های

سسنکین مواجه بود، در نیمه دوم معاملات با تحركات مثبت در نماد خسایا

جانی تازه گرفت؛ تحركاتی که به تدریج به سایر نهاده‌های خودرویی و سپس

به کلیت بازار سرایت کرد. همین عامل موجب شد شاخص کل با وجود فشار

فروش اولیه، نهایتاً در محدوده مثبت بسته شود. اما روز شنبه ورق برگشت.

تقاضای موجود در تابلوی معاملاتی که در هفته قبل محرک رشد شاخص بود،

این بار در برابر موج منفی ناشی از افت خسایا و سهام تودلی تاب نیاورد. افت</

❖ موانع ارزی از مسیر تولید خودرو
اشته شده

محمد رستمی، نماینده نیشابور و فیروزه و سخنگوی کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی، با حضور در ایران خودروی خراسان از خطوط تولید این مجموعه بازدید کرد و در نشست‌های با شعبانی مدیرعامل شرکت و جمعی از مدیران در جریان روند تولید، چالش‌ها و برانده‌های توسعه‌ای این واحد صنعتی، قرار گرفت.

به گزارش روابط عمومی ایران خودروی خراسان، در این بازدید، شبانی ضمن ارائه گزارشی از ظرفیت‌ها و دستاوردهای ایران خودروی خراسان، گفت: این شرکت به عنوان یکی از مهم‌ترین پایگاههای تولید خودروی شرق کشور، با تکیه بر نیروی انسانی متخصص و بومی‌سازی بخش قابل توجهی از قطعات، نقش موثری در تحقق تولید پایدار و اشتغال ایفا می‌کند.

محمد رشتی، سخنگوی کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی نیز با اشاره به ضرورت بازنگری در سیاست‌های قیمت‌گذاری خودرو، اظهار کرد: قیمت دستوری نه به نفع مردم است و نه به نفع صنعت خودروسازی، چرا که از یک سو تولیدکنندگان امکان حرکت در مسیر توسعه و نوآوری و ارتقای کیفیت را از دست می‌دهند، و از سوی دیگر مردم نمی‌توانند از خودروهای با کیفیت‌تر و به روزتر بهره‌مند شوند. از افروزدن کمیسیون صنایع تلاش می‌کنیم با بازنگری در سیاست‌های قیمت‌گذاری خودرو، از تولید، توزیع و مصرف کثرتی این حفظ شود. البته خودروسازان نیز باید با اصلاح ساختارها و کاهش هزینه‌های تولید، به خود را در این مسیر ایفا کنند.

❖ آماده‌باش دستگاه‌ها در پی وقوع
له بهاباد

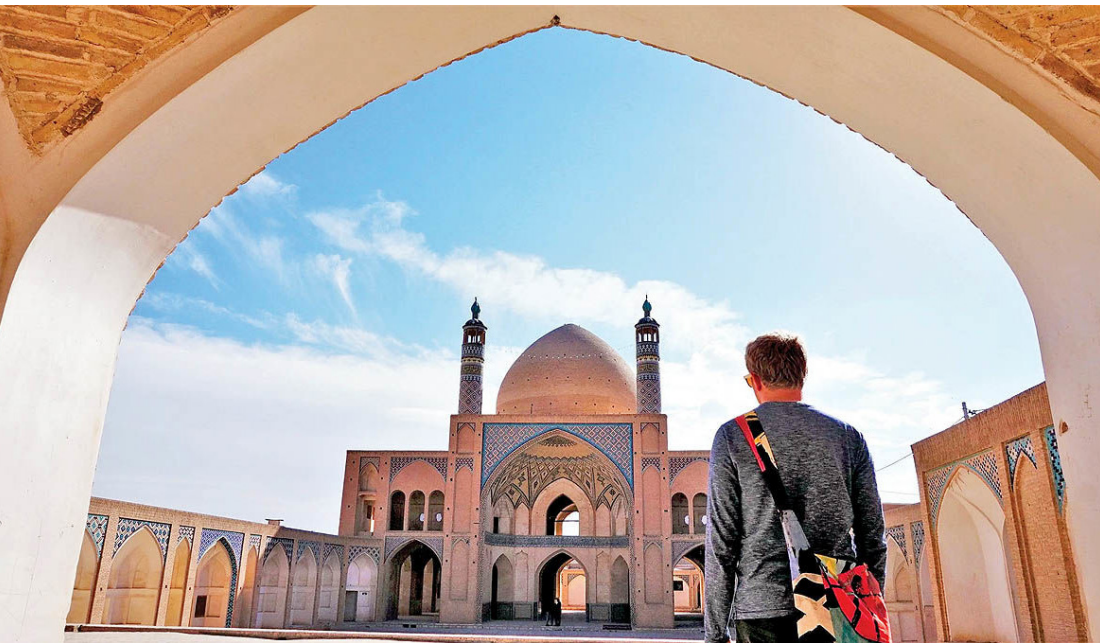
میدر کل مدیریت بحران استان نیز در پی وقوع
میزان ۴۷ رشتی ریه‌های دزدان را به وادی
برگزاری جلسه‌های پیشگیری و هماهنگی و فرماندهی
عملیات پاسخ به بحران شهرستان بهاباد را صادر کرد.
احسان الکافانی در این باره گفت: با فراهمی
از وقوع زمین‌لرزه، گروه‌های آژانس با جمعیت
احمر و کارشناسان مدیریت بحران به نایب مختلف
شهرستان اعزام شدند و بررسی‌های لازم در خصوص
خسارت احتمالی مالی در حال انجام است. منطقه
بزرگ زلزله می‌تواند مسکونی بوده و با شهر بهاباد بیش از
۴۴ کیلومتر فاصله دارد.

وی از ارتباط با استناد برنده رئیس سازمان مدیریت بحران کشور، معاون هماهنگی امور عمرانی استانداری و معاون آمانگی و پاسخ سازمان بحران کشور خبر داد و اظهار کرد: آخرین گزارش‌ها بر خصوص زلزله در اختیار مسئولان ارشد استان و کشور قرار گرفت. با کشفی از فعال‌سازی مرکز عملیات اضطراری اداره کل مدیریت بحران استان و نیز خبر داد و گفت: مرکز عملیات اضطراری اداره کل مدیریت بحران استان در کوتاهترین زمان فعال شد و فرآیندهای مربوط به هماهنگی دستگاه‌های امدادی در حال بررسی است.

❖ دیوار تعرفه‌ای و عادت به بازار غیررقابتی

این الگوی مشترک نشان می‌دهد که مشکل در نبود منابع طبیعی یا نیروی انسانی نبود، بلکه در ساختار سیاستگذاری اقتصادی و نحوه مواجهه ما با مفهوم «قاب» و «کیفیت» نهفته است. در حوزه معدن و صنایع معدنی، ایران از ذخایر غنی و متنوعی برخوردار است. سرزمین‌های تزیینی کشور از نظر کیفیت و تنوع در زمره بهترین نمونه‌های جهان قرار دارند. با این حال، سهم ایران از بازار جهانی سنگ فراوری شده ناچیز است. هزاران واحد سنگبری در کشور فعالند، اما خروجی آنها از نیازها در بازه‌های بستهبندی و استاندارد فنی، تریک یا در یک‌سایز جهانی را ندارد. در حالی که برای ما حدود یک‌هشتم تعداد کارخانه‌های ایران، چند برابر کشور ما صادرات دارد، این تفاوت نشان می‌دهد که مسأله اصلی نه در کمیت تولید، بلکه در کیفیت و رقابت‌پذیری نهفته است. چنین وضعیتی تنها به سنگ محدود نمی‌شود. در صنایع فلزی نیز همین الگو تکرار شده است. میگرد، یکی از سامترین محصولات فولادی، در بازار جهانی به سختی جای پای برای ایران باز کرده است. صنایع مشابهی با ما قرار دارند، موفق شده‌اند محصولات خود را به بازار سخت‌تری اروپایی صادر کنند، در حالی که میگرد ایرانی عمده‌روانه بازارهای ازرق قیمتی و بی‌استandاری مانند عراق، افغانستان یا برخی کشورهای آفریقایی می‌شود. حتی در مورد سیمان نیز، ما وجود آهن‌آلات ایران از بهترین تولیدکنندگان منطقه است، که ایران از داوم، استاندارد بالاتر تماایل به خود بدسما:

ایرانی نازند در زمینه این ضعف ساختاری را باید رد نمود. رقابت واقعی در بازار داخلی جستجو و معرفت به شرایطی که دیوار بلند خارجی، موانع و محدودیت واردات داخلی مشابه خارجی، بازار ۰/۰۱ میلیونی ایران را از رقابت آزاد دور نگه داشته، تولیدکننده داخلی انگیزهای برای ارتقای تولید ندارد. وقتی واردات محصول مشابه منعومی شود، مصرف کننده ناگزیر است که برای آن که در داخل تولید می شود، خریداری کند؛ فارغ از آنکه کیفیت یا استاندارد در سطح جهانی داشته باشد یا نه. در چنین فضای، تولیدکننده متنبها برای حضور در بازار بین المللی آماده نمی شود، بلکه به تولید داخلی بی کیفیت عادت می کند و توانایی رقابت را از دست می دهد.

تشکیک در آمار توريسم

❧ بیتا حسن پور - در حالی که آمارهای رسمی از رشد ورود گردشگران خارجی به کشور خبر می دهند، بسیاری از کارشناسان بر این باورند که این ارقام، فاصله زیادی با واقعیت‌های میدانی و اثر اقتصادی واقعی گردشگری دارند.

حال حاضر، هر فردی که از مرزهای رسمی وارد کشور می‌شود، در آمارهای رسمی به عنوان گردشگر ثبت می‌شود؛ داده‌هایی که بر پایه اطلاعات پلیس گذرنامه استخراج می‌شود.

یافته‌ها و واقعیت این است که این افراد از آنها در گذرگاه به معنای دقیق کلمه بیستند. او ادامه می‌دهد: در میان این مارها، ممکن است افرادی باشند که بی‌بیان‌الصل هستند اما با گذرنامه خارجی و گذر کشور می‌شوند، یا افرادی از مناطق مرزی مانند نخجوان که از مسیر ایران برای رسیدن به آذربایجان عبور می‌کنند. حتی گروه‌های از اتباع کشورهای همسایه مانند عراق، صرب‌ها، یمنی‌ها و غیره که از مرزهای ایران عبور می‌کنند و به کشورهای دیگر می‌روند. (UNWTO)

فرد زمانی در گذرگاه محسوب می‌شود که از ابتدای به مقصدی سفر کند و دست‌کم یک شب در آن اقامت داشته باشد؛ یعنی اقامت حداقل ۲۴ ساعته شرط اصلی است. بنابراین، بخش قابل توجهی از مرزهای رسمی در ایران، در واقع نوعی اردن به مرزهای ایران است، نه در گذرگاهی واقعی.

ضعف در نظام آماری و حسابهای اقماری گردشگری

مسائلی با اشاره به نبود حسابهای اقماری گردشگری در کشور، می‌گوید: تا زمانی که این نظام آماری راندازی نشود، اعداد و ارقامی که اعلام می‌کنیم اعتبار و دقت کافی بر خود را نخواهد بود. حسابهای اقماری، ابزاری است که امکان تحلیل دقیق فرآیند گردشگری در تولید ناخالص داخلی، اشتغال، و زنجیره ارزش را فراهم می‌کند. از سال‌های ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ بر برنامه‌ها و اسناد بالادستی کشور تأکید شده که وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی باید در این زمینه اقدام کند. با گذشت سه دولت هنوز این طرح اجرایی نشده است. در نتیجه، داده‌های فعلی بیشتر جنبه توصیفی دارند و از منظر اعتبار علمی چندان اقبال قابل نیستند.

گردشگری بدون ارزش افزوده

و در ادامه به مفهوم «ارزش افزوده گردشگر» اشاره می‌کند و می‌گوید:

وقتی می‌توانیم بگوییم ورود یک گردشگر برای کشور سودآور است که حضور او در زنجیره‌های مختلف صنعت گردشگری و صنایع وابسته منجر به انتفاع اقتصادی شود. یعنی گردشگر باید در هتل اقامت کند، از خدمات

توسعه همکاری های
تجاری ایران و
پاکستان

مدیرکل دفتر بازرگانی داخلی وزارت جهاد از اخذ مجوز سبکدست تنظیم بازار کاراها را سباسبی برای واردات ۱.۵ میلیون تن ذرت، ۱.۵ میلیون تن جو و ۱ میلیون تن کنجاله انهدای رونقی خبر داد. به گزارش خبرگزاری مهر، مجید حسینی مدیرکل دفتر بازرگانی داخلی وزارت جهاد با اعلام این خبر گفت: «این قرارداد با ۱۰ درصد تضمین باید در مدت ۶۰ روز آینده، این نهادهای دامی را وارد کشور بکنند. وی درباره وضع سامانه بازرگانی برای تامین نهادهای دامی اظهار کرد: هدف این قرارداد، جلوگیری از ایجاد وقفه در تامین خوراک دام و طیور و حفظ جریان پایدار تولید روغن برای کشور است.

وی افزود: واردکنندگان و بازرگانان برای واردات تجهیزات آلودگی‌های ناشی از بارندگی باید رفع شود، اما وقتی نهادهای وارد کننده و شرکت‌ها از کوتاهی و فریب‌های سازمان آمیزش‌گری، ترخیص و امداد عرضه شده و از راه سامانه بازارگاه برای فروش خواهد شد. مسئول دولتی، تأمین ارز به موقع برای کالاهای اساسی از جمله نهادهای دامی را از اولویت‌ها خواند و در عین حال خواستار همکاری سازمان راهداری در حمل‌ونقل این کالاهای اساسی بود. وی با بیان اینکه تقاضای مجعیت برای گوشت کشور به حدود ۱ میلیون تن نهاده دامی نیاز است و برای آن برنامه‌ریزی کردیم، تأکید کرد: در ابتدای اسفل تأمین گوشت بیش از ۱ میلیون تن نهاده دامی شامل ذرت، جو و کنجاله در بازارگاه عرضه و توزیع شده است. حسنی مقدم، افزایش تأمین، اولویت‌دهی به ارز کالاهای اساسی و نظارت بر توزیع را محور اصلی اقدامات وزارت جهاد کشاورزی برای حفظ ثبات در بازار دام و طیور و پشتیبانی از تولیدکنندگان دانست. وی درباره نقش سامانه بازارگاه گفت: سامانه بازارگاه و سال ۱۳۹۸ آغاز به کار کرده و نقش مدیریت، معاملاتی و نظارتی دارد و این سامانه

سنگ ایران

افزون بر موانع مقرراتی، افزایش هزینه‌های تولید و حمل‌ونقل نیز فشار مضاعفی بر صادرکنندگان وارد کرده است. در شرایطی که رقیب اصلی ایران به چارمن‌های انرژی و دسترسی به ماشین‌آلات مدرن می‌تواند بخش عمده‌ای از واحدهای فرآوری سنگ در کشور، هنوز با ماشین‌آلات فرسوده و دهنه‌های گذشته فعالیت می‌کند. این وضعیت موجب کاهش بهره‌وری افزایش ضایعات سنگ و بالا رفتن قیمت تمام‌شده می‌شود؛ در حالی که بازار جهانی سنگ تزئینی روزبه‌روز رقابتی‌تر می‌شود. و مشتریان پدیدبالا کیفیت بالا با قیمت پایین‌تر هستند. از سوی دیگر، محدودیت در دسترسی به

سازمان‌های مرتبط با این زمینه نیز فساد شوند، اما اضافه می‌کنند: برای مثال، افزایش تقاضا برای هتل‌سازی می‌تواند صنایع خدماتی و مصالح را رونق دهد؛ رشد رستوران‌ها می‌تواند بر تولیدکنندگان مواد غذایی اثر بگذارد.

گردشگران کم‌هزینه و تاثیر محدود در بازار

مسائلی در بخش دیگری از گفتگو، به وضعیت فعلی بازار گردشگری کشور اشاره کرده و می‌گوید: آنچه امروز در کشور مشاهده می‌شود، با آمارهای رسمی فاصله دارد. در واقع، بسیاری از کسانی که به عنوان گردشگر وارد ایران می‌شوند، مقاصد اقتصادی قابل توجهی بر بدن صنعت گردشگری ندارند. بخش عمده‌ای از گردشگران ورودی فعلی از کشور عراق هستند که قایل به مقصدشان شدن به مرکز ایران است.

در سال‌های اخیر، تا حدودی هم گردشگران عراقی علاقه‌مند به اکوتوریسم اضافه شده‌اند، اما در مجموع میزان گردشگران آنها به اندازه‌ای نیست که بتواند صنعت گردشگری کشور را سرپا نگه دارد. به گفته او، در گذشته میزان گردشگر ورودی از جمهوری آذربایجان بودند که برای درمان، زیارت یا خرید وارد ایران می‌شدند، اما به دلیل تحولات بخشی از آنها راهی سایر مقاصد می‌شوند. از سوی دیگر، از سال ۱۳۹۶ به بعد، ورود گردشگران از کشورهای اروپا، آمریکا شمالی، ژاپن و دیگر کشورهای شرق آسیا به شدت کاهش یافته است. مسائلی می‌افزاید: این گروه گردشگران کسانی بودند که ارزش افزوده بالایی برای اقتصاد گردشگری ایجاد می‌کردند؛ افرادی که معمولاً از خدمات رفیستر استفاده می‌کردند و در حوزه‌هایی مانند هتل‌داری، صنایع دستی و حمل‌ونقل تأثیر مثبت می‌گذاشتند. حذف گروه از بازار، علاً باعث شده گردشگری ایران نفس بنزد و برای تلاش کند.

آمارهای خوش‌بینانه و واقعیت تلخ میدانی

تشکیل مسابلی با انگلیز انتقادی به نحوه انتشار امارهای رسمی می‌گوید: ممکن است مسوولان عدهای بزرگ و جدایی‌شده در دگرگونی نگارند، اما وقتی هتل‌های بزرگ کشور از گردشگران خارجی خالی هستند، این امارها مرغانی هستند. اگر بدنه واقعی گردشگری از واقعی‌ها جدا می‌شود، این حوزه هرگز متولد نشود، چرخ دمسد و رقیبی نتواند به معنای واقعی رونق واقعی دهد. محسن حاجی‌سعید، رئیس انجمن‌های ابراهمان گردشگری ایران هم از نبود نظام آماري دقیق و به‌روز در حوزه گردشگری انتقاد می‌کند و به «اهدای اقتصاد» می‌گوید: این مشکل به دولت یا وزیر فعلی برنمی‌گردد. این معضله‌ها که دست‌کم بیست سال است آمار گردشگری درباره‌شان هشدار می‌دهند؛ اینکه ما فاقد نظام آماري منسجم و هماهنگ در حوزه گردشگری هستیم. امارا فغلی، عمدتا بر پایه داده‌های دریافتی از پلیس مرزی و گمرک است و مبنایی برای شناخت وضعیت واقعی گردشگران ورودی به کشور ندارد.

به گفته او، از نخستین زوهرای استعاره دولت فعلی، یکی از نخستین پیرایش‌هایی که در وزارت میراث فرهنگی و شکرای مطرح شد، بحث در این باره که «عدد و رقم واقعی گردشگران ورودی ما چقدر است؟» و معاونان داشت اما چون از زیبایی‌ها و گزارش‌های رسمی، همچنان همان آمارهای نادرست گذشته است، وزیران و معاونان ناچار در همان طرح به معیوب باقی ماندند. حاجی سعید تاکید می‌کند: این آمارها را سوی فعالان گردشگری قبایل قبول نیست. ما از پیش کرونا روی حاد حدود هفت‌میلیون گردشگری ورودی مانده بودیم و امروز هم بعد از گذر از بحران کرونا، باز همان تکرار می‌شود. در حالی که واقعیت صنعت گردشگری در ایران بسیار متفاوت است.

و می‌افزاید: ما نمی‌خواهیم بگوئیم ۷ یا ۸ میلیون گردشگر داریم، حرف ما این است که اگر ۳۰۰ هزار گردشگر فرهنگی می‌آید و گردش‌شوند و در مسیرهای خود از فارس تا اصفهان و یزد سفر کنند، اثر واقعی بر اشتغال، اقتصاد، گردش‌دستی و درآمد داخلی می‌گذراند. اما راسی، مسافران صحرایی و مرزی و... را هم به عنوان گردشگر حساب می‌کنند. به گفته جمعی از جامعه‌اراهنمایان گردشگری، تفکیک میان زائر، مسافر مرزی و گردشگر واقعی نخستین گامی است که باید در مسیر جامع‌انگیز کشور گردشگر برد. او می‌گوید: ما باید بدانیم آن گردشگری که به اقتصاد کشور و اشتغال پایدار کمک می‌کند، آن گردشگر است، نه صرفاً کسی از مرز عبور کرده یا ویزا گرفته است. متولی گردشگری باید تفکیکی روشن میان این سه ارائه دهد تا بتوان برنامه‌ریزی موثر انجام داد.

حساب‌های اقماری؛ راه علمی شناخت اثر گردشگری

حاجی‌سعید همچنین بر ضرورت رانندگی «حسابهای آقاری گردشگری» تأکید می‌کند؛ ابزاری که در بسیاری کشورهای دنیا برای سنجش تاثیر واقعی گردشگری بر تولید ناخالص داخلی استفاده می‌شود. او می‌افزاید: یکی از تیرین روش‌های سنجش اثر اقتصادی گردشگری، حسابهای آقاری است. به گفته او برای دستیابی به تصویری تیر از وضعیت گردشگران ورودی، می‌توان آمار بازدید از بناهای تاریخی و اقامت در هتل‌های صنعتی اصلی گردشگری را یعنی اسفهان، شیراز و یزد را مبنا قرار داد.

حاجی سعید توضیح می‌دهد: اگر مانگین بازدید گردشگران خارجی از سایت‌های تاریخی شاخص مثل مجموعه نقش رستم، تخت جمشید، کاخ گلستان را بررسی کنیم و تفکیک ملیتی هم داشته باشیم، می‌توانیم به عددی نزدیک اقصیت برسیم. امار این بازپیداها نشان می‌دهد که تعداد گردشگر خارجی واقعی به این آمارها، رقم اقصی بسیار کمتر از چیزی است که در گزارش‌های رسمی اعلام می‌شود.

و اما همه می‌پندارند که میزان اقامت گردشگران خارجی در هتل‌ها، مقاصد اصلی گردشگری ایران، شاید در حد یک درصد است. اگر تفکیک کنیم که مثلا چه تعداد گردشگر از کشورهای اقامت داشته‌اند، می‌توانیم بفهمیم باز هم ما کدام دوره‌ها هستند و چرا برخی از آنها بازارها را دست رفته‌اند. حاجی سعید معتقد است بخش بزرگی از مشکلات توریستی گردشگری ایران به سایر حوزه‌ها فراتر از متولی گردشگری برمی‌گردد. او می‌گوید: باید سایر نهادهای وزارتخانه‌ها هم پای کار باشند. این فعال حوزه توریسم پیشنهاد می‌کند که رئیس‌جمهور و وزیر امور خارجه، موضوع گردشگری را به‌عنوان یک محور دیگر در سفرهای دیپلماتیک خود قرار دهند. او می‌افزاید: وزرای خارجه و گردشگری می‌توانند به کشورهای هدف، سفرهای و معاینه سفر شهروندان آن کشورها به ایران را رفع کنند. بخشی از این کشورها همسایگان ما هستند، بخشی به‌واسطه مسلمانان و بخشی شرکای اقتصادی. اگر این روابط عادی و روان نشود، آمار گردشگری ورودی هم به‌تدریج کم خواهد شد.

به پاکستان در دیدار با فعالان اقتصادی بر موضوعاتی همچون توسعه همکاری‌های تجاری و تسریع در روند تجارت

ان و پاکستان با حضور محمدباقر قالیباف ریاست مجلس شورای اسلامی ایران و محمدعلی دهنوی معاون وزیر پاکستان به برگزار شد. در این نشست بر موضوعاتی همچون توسعه همکاری‌های تجاری و تسریع تجارت آزاد با کشور

کشور از جمله مباحث مطرح شده در این دیدار بود.

اخذ مجوز واردات ۵,۵میلیون تن نهاده‌های دامی

یعنی می‌کند هر بهره‌بردار چه میزان نهاده باید دریافت کند و پرداخت‌ها نیز هم‌زمان حرکت کالا انجام می‌شود.

حسینی مقدم با تاکید بر الزام توزیع نهاده‌ها از طریق سامانه بازارگاه اظهار کرد: هرگونه شش نهاده دامی خارج از سامانه بازارگاه قاچاق و تخلف است.

افروز: وزارت جهاد کشاورزی پرونده‌های تخلف مربوط به عدم ابلاغی تعهدات سازمان به شیکه خارج از شبکه را تشکیل داده و به تعزیرات و نهادهای نظارتی ارسال کرده است. به هر حال دفتر بازرگانی داخلی وزارت جهاد کشاورزی تأکید کرد: اگر هر فرد یا تولیدکننده استنداتی را عرضه آزاد دارد، می‌تواند آن را ارائه کند تا برخورد انجام شود. می‌دانیم که به تازگی گلاب برخی دامن‌داران تا تأخیر در تحویل نهاده، گفت: از ابتدای امسال تا پایان

سنگ ایران در حصار سیاست‌های مغل تولید و تجارت

آورند؛ امری که نه تنها شفافیت اقتصادی را کاهش داده، بلکه انگیزه تولید و سرمایه‌گذاری را در این صنعت نیز تضعیف کرده است.

چین پایاداری‌هایی
ی پایدار برای صنایع
مهدت صادراتی خود
سیاست پیمان‌سازی
به در سامانه نیما، با
برده است. بسیاری از
ی به‌صورت نقدی با
حدودیت باعث شده
الیت بررسی‌رمی از

پیمان‌سازی ارزی در عمل به ابزاری برای کنترل صوری جریان ارز بدل شده، بی‌آنکه کمکی
به تعادل ارزی کشور کند. در حالی که در اغلب کشورها صادر کنندگان معدنی تشویق می‌شوند تا
از حاصل از صادرات را به توسعه فناوری و ارتقای خطوط تولید هزینه کنند، در ایران سیاست‌ها
به گونه‌ای طراحی شده که ترس سرمایه‌ای مجدد را مسدود می‌کند. اصلاح این وضعیت
نیازمند بازنگری فوری در سازوکار بازگشت ارز است تا صادر کنندگان بتوانند منابع خود را برای
توسعه فعالیت‌های معدنی و خرید ماشین‌آلات مدرن به کار گیرند. برای افزایش سهم ایران در
بازار جهانی سنگ، مجموعه‌ای از اقدامات هماهنگ و فوری ضروری است. نخستین گام، اصلاح
سیاست پیمان‌سازی ارزی و ایجاد انعطاف در نحوه بازگشت ارز صادراتی است. دولت می‌تواند با
تعریف سازوکاری مشخص، اجازه دهد صادر کنندگان سنگ، از حاصل از فروش خود را برای تأمین
معاش، آلات، مواد اولیه و توسعه فناوری مصرف کنند.

حذف فقرا از شبکه‌های خانگی

با رشد اینترنت پرسرعت و نفوذ گوشی‌های هوشمند وی‌اودی‌ها به یکی از شاخص‌های مهم دسترسی دیجیتال و تفریح خانوارها تبدیل شده‌اند. بررسی هزینه اشتراک نسبت به درآمد کاربران، حجم تولید محتوا و مدل‌های درآمدی پلتفرم‌ها نشان می‌دهد درحالی‌که بازار ایران در مسیر توسعه تولید محتوای اختصاصی قرار دارد، فاصله قابل‌توجهی با استانداردهای جهانی و منطقه‌ای مانند ترکیه و نتفلیکس وجود دارد و موفقیت بلندمدت نیازمند سرمایه‌گذاری و سیاست‌های حمایتی هدفمند است.

تناسب خرید اشتراک

در سال‌های اخیر مصرف سرویس‌های ویدئو (VOD) به یکی از شاخص‌های مهم دسترسی دیجیتال و تغییر الگوی تفریح خانوارها تبدیل شده است. در این بین همزمان با رشد اینترنت پرسرعت و افزایش نفوذ گوشی‌های هوشمند پلتفرم‌های داخلی و خارجی تلاش می‌کنند با ارائه محتواهای متنوع و تولید اختصاصی کاربران بیشتری جذب کنند. بررسی نسبت هزینه اشتراک این سرویس‌ها به درآمد ماهانه کاربران به ویژه در میان گروه‌های با حداقل درآمد نشان‌دهنده میزان دسترسی و توان مالی کاربران برای بهره‌گیری از خدمات دیجیتال است و می‌تواند به عنوان معیاری برای تحلیل فشار اقتصادی و ظرفیت تولید محتوای بومی مورد استفاده قرار گیرد.

در این راستا بر اساس داده‌های موجود هزینه اشتراک سرویس‌های ویدئو در ایران با میانگین حدود ۱۹۰ هزار تومان در ماه معادل تقریبی ۱.۶ درصد از حداقل حقوق ۱۲ میلیون تومانی کارگران است. در آمریکا نیز با فرض حداقل دستمزد فدرال ۷۲.۲۵ دلار در ساعت و اشتراک استاندارد نتفلیکس به قیمت ۱۷.۹۹ دلار، این نسبت به حدود ۱.۴ درصد از درآمد ماهانه می‌رسد. از منظر عددی سهم هزینه اشتراک از درآمد در دو کشور نزدیک به نظر می‌رسد، اما تفاوت سطح دستمزد، قدرت خرید و هزینه‌های پایه زندگی باعث می‌شود پرداخت این سهم برای کاربران ایرانی فشار اقتصادی بیشتری ایجاد کند.

درحالی‌که در آمریکا تماشای استریمینگ بخشی از سبب تفریحات دیجیتال خانوار است، در ایران اشتراک VOD همچنان کالایی نیمه‌لوکس محسوب می‌شود و بسیاری از کاربران برای کاهش هزینه از اشتراک‌های گروهی یا تخفیف‌های فصلی استفاده می‌کنند. اما حالا سوال اینجاست که تولید محتوای وی‌اودی‌های داخلی در چه وضعیتی نسبت به پلتفرم‌های جهانی مانند نتفلیکس قرار دارد؟ از منظر تولید محتوا نتفلیکس به‌عنوان بزرگ‌ترین سرویس وی‌اودی جهان سالانه میلیاردها دلار برای تولید و خرید محتوا هزینه می‌کند و بیش از ۴ هزار عنوان تولید داخلی در فهرست خود دارد.

تنها در سال ۲۰۲۳ بیش از ۸۰۰ عنوان جدید شامل سریال، مستند و فیلم سینمایی منتشر شد و این پلتفرم در بیش از ۱۹۰ کشور فعالیت می‌کند و بیش از ۲۷۰میلیون مشترک پرداختی دارد. در مقایسه پلتفرم‌های ایرانی با خرید حقوق پخش خارجی و تولید محدود داخلی فعالیت می‌کنند؛ بر اساس گزارش‌ها یکی از پلتفرم‌های اصلی در سال ۱۴۰۰ تنها حدود ۳۰ سریال جدید تولید کرده و سهم آن از بازار داخلی حدود ۶۵ درصد تخمین زده شده است. این آمار نشان می‌دهد بازار ایران در حال گذار از مرحله پخش‌کننده محتوا به تولیدکننده فعال است، اما فاصله قابل‌توجهی با استانداردهای جهانی دارد.

همچنین در این بین درحالی‌که سرویس‌هایی مانند نتفلیکس با سرمایه‌گذاری‌های چندمیلیارد دلاری سالانه به تولید سریال‌ها و فیلم‌های اختصاصی می‌پردازند پلتفرم‌های داخلی ایرانی عمدتا بر تولید محتوای کم‌هزینه‌تر تمرکز دارند. بخش قابل‌توجهی از تولیدات داخلی شامل رئالیتی‌شو، برنامه‌های سرگرمی کوتاه و محتوای سبک شبکه‌های اجتماعی است که هزینه تولید پایین‌تری دارند و امکان جذب سریع مخاطب را فراهم می‌کنند. این رویکرد به پلتفرم‌ها اجازه می‌دهد ضمن مدیریت محدودیت‌های مالی و زیرساختی همزمان محتوای متنوع ارائه کنند و بازار خود را توسعه دهند، اما فاصله آنها با استانداردهای جهانی در زمینه سریال‌ها و فیلم‌های بلند اختصاصی همچنان مشهود است.

البته علاوه بر تولید و عرضه محتوا پلتفرم‌های وی‌اودی برای تأمین منابع مالی و حفظ پایداری کسب و کار از مدل‌های متنوع درآمدی استفاده می‌کنند. مهم‌ترین این روش‌ها شامل دریافت اشتراک ماهانه یا سالانه از کاربران است که بخش عمده درآمد پلتفرم‌های جهانی و داخلی را تشکیل می‌دهد. برخی سرویس‌ها با همکاری با ارائه‌دهندگان اینترنت و SPها قرارداد می‌بندند تا اشتراک‌های خود را به‌صورت بسته‌های ویژه همراه با اینترنت ارائه کنند این روش علاوه بر جذب کاربران جدید هزینه دسترسی را برای آنها کاهش می‌دهد. در کنار آن برخی پلتفرم‌ها درآمد قابل‌توجهی از فروش ترافیک مصرفی و پهنای باند دارند.

اما واگرهای خصوصی‌سازی گمرک

✎ عرشیا حسن پور – وزیر اقتصاد واگذاری بخشی از گمرکات به بخش خصوصی را به‌عنوان یکی از راهکارهای حل مساله رسوب کالا مطرح کرده است. فعالان اقتصادی معتقدند علت مشکل مذکور، چالش‌های نهادی و ساختاری است و تغییر مدیریت آن نهاد تنها باعث پیچیده‌تر شدن فرآیندها خواهد شد.

«طرحی برای ساماندهی و اصلاح گمرکات کشور تهیه شده که یکی از محورهای اصلی این ساماندهی، واگذاری برخی از گمرکات به بخش خصوصی است.» این تازه‌ترین اظهارات وزیر اقتصاد درباره رفع مشکل رسوب کالا در گمرکات کشور است؛ فعالان بخش خصوصی بر این باورند که واگذاری بخشی از فرآیند تشریفات گمرکی، اقدامی برای بهبود و تسریع کالا محسوب می‌شود، اما واگذاری کامل برخی از گمرکات کشور در عمل ناممکن است. در سوی دیگر، تأکید می‌شود که خصوصی‌سازی برخی از گمرکات در شرایط پابرجا ماندن چالش‌هایی همچون سیاست‌های ارزی، منجر به رفع مشکلات نخواهد شد.

اعلام سیاست تازه وزارت اقتصاد مبنی بر «واگذاری بخشی از گمرکات به بخش خصوصی» بار دیگر بحث قدیمی خصوصی‌سازی را زنده می‌کند؛ مسیری که اگر بدون بازتعریف نقش دولت و تعیین دقیق حدود اختیارات و تفاوت وظایف سیاستگذار با امور اجرایی پیش رود، نه‌تنها به بهبود کارایی گمرک منجر نخواهد شد، بلکه می‌تواند منشأ واگرایی نهادی، مبهم‌شدن مسوولیت‌ها و تشدید ناکارآمدی شود. واگذاری گمرک‌های کشور به بخش خصوصی گرچه در ظاهر با هدف کاهش تصدی‌گری دولت و افزایش بهره‌وری بیان می‌شود، اما به‌دلیل ابهام در تعریف بخش خصوصی و تجربه‌های ناموفق گذشته، پرسش‌های جدی را پیش‌روی سیاستگذار قرار می‌دهد.

در میان سخنان مدنی‌زاده موضوع واگذاری «ایکس‌ری‌ها» نیز مطرح شد که بیانگر تلاش برای انتقال بخشی از فرآیند کنترل و بازرسی کالا به بیرون از ساختار دولتی است. با این حال، در ادامه توضیحی ارائه نشد که این خصوصی‌سازی در چه سطحی رخ می‌دهد؛ صرفاً واگذاری عملیات

است یا انتقال کامل مدیریت، اختیارها، ساختار و نیروی انسانی؟ گرچه خصوصی‌سازی به‌عنوان یکی از راه‌های برون‌رفت از اقتصاد دولتی و افزایش بهره‌وری بنگاه‌ها و دستیابی به توسعه اقتصادی محسوب می‌شود و فرآیند خصوصی‌سازی نیز از سال ۱۳۷۰ آغاز شده است، اما اقتصاد ایران تجربه متفاوتی از این واگذاری‌ها تجربه کرده است. در واقع خاطره تلخ واگذاری‌های ظاهری نه‌تنها موجب بهبود وضعیت نشده، بلکه همچنان تصدی‌گری‌های دولت به صورت غیرمستقیم ادامه یافته است. نمونه بارز آن خصوصی‌سازی در صنعت خودرو است که گرچه در ظاهر انجام شد، اما مالکیت واقعی همچنان در دایره نهادهای عمومی و شبه‌دولتی باقی ماند و دخالت دولت در تعیین مدیران نه‌تنها کاهش نیافت، بلکه پیچیده‌تر شد.

انتقال بدون اختیار؟

اکنون نگرانی مشابه درباره گمرک نیز وجود دارد. هنگامی که وزیر اقتصاد از خصوصی‌سازی سخن می‌گوید، پرسش اساسی آن است که خصوصی‌سازی برای دولت به معنای واگذاری کدام مسوولیت‌ها است؟ اگر قرار باشد گمرک از نظر حقوقی همچنان زیرمجموعه دولت باقی بماند، قوانین و تکالیف تغییری نکند و تنها مدیریت آن به افرادی خارج از بدنه دولت سپرده شود، آنگاه معیار تشخیص مسوولیت، پاسخ‌گویی و ضمانت اجرا مبهم باقی می‌ماند. در چنین فضایی، واگذاری بیشتر به انتقال مسوولیت بدون انتقال اختیار شباهت دارد.

در سوی دیگر، ممکن است رویکرد فعلی دولت نوعی سلب مسوولیت تلقی شود، چراکه سکندار وزارت اقتصاد در سخنان خود تأکید می‌کند که چالش‌های گمرک ناشی از سیاست‌های ارزی و تجاری است و از

سویی همان سیاستگذار قصد دارد بخش مهمی از مدیریت گمرک را واگذار کند. البته این موضوع نیز پدیده‌ای تازه در اقتصاد کشور نیست. در بسیاری از حوزه‌ها، تصمیم‌گیری میان وزارتخانه‌ها، نهادهای فرابخشی و بخش خصوصی تقسیم شده است.

در این میان باید اشاره کرد که گمرک مجموعه‌ای پیچیده از قوانین بین‌المللی، تعهدهای تجاری، استانداردها و فرآیندهای تخصصی است. در نتیجه خصوصی‌سازی در گمرک به‌معنای تدوین «دستورالعمل جدید» نیست، بلکه به‌معنای اجرای بهتر دستورالعمل‌های موجود است. البته اگر همان دستورالعمل واحد در ساختاری دوگانه توسط مدیرانی با منافع متفاوت اجرا شود، پیامد آن چیزی جز تعارض رویه‌ها و منافع، چندگانگی در سیاستگذاری و اجرای قانون و افزایش بی‌اعتمادی فعالان اقتصادی نخواهد بود.

نکته قابل‌توجه در بحث واگذاری برخی از گمرک‌ها به بخش خصوصی آن است که اصل «برون‌سپاری فرآیندهای اجرا» می‌تواند قابل دفاع باشد؛ به‌ویژه در بخش‌هایی مانند انبارداری، حمل‌ونقل داخلی، بهره‌برداری از تجهیزات (مانند ایکس‌ری)، یا خدمات دیجیتال، مشروط بر آن که همین فرآیند، کوتاه‌مدت و موقت نباشد تا سرمایه‌گذاران بخش خصوصی تمایل به سرمایه‌گذاری در گمرکات داشته باشند.

ابهامات خصوصی‌سازی

فعالان بخش تجاری کشور درباره اظهارات وزیر اقتصاد مبنی بر واگذاری گمرکات به بخش خصوصی می‌گویند که این موضوع مبهم است و مشخص نشده کدام بخش قابلیت واگذاری دارد. آنها عنوان می‌کنند که واگذاری ساختار اصلی و تشریفات گمرکی در عمل ممکن نیست؛ زیرا گمرک از منابع مهم درآمدی دولت است و در هیچ‌کجای دنیا به بخش خصوصی سپرده نمی‌شود. به گفته آن‌ها، احتمالاً منظور وزارت اقتصاد صرفاً بخش‌های اجرایی مانند تخلیه، بارگیری، انبارداری، جابه‌جایی کالا و بهره‌برداری از اسکله‌ها و تخصیص محموله باشد، اما اصل ساختار گمرک، از هیچ‌کجای دنیا به بخش خصوصی واگذار نمی‌شود و چنین طرحی نیز تاکنون در کشور مطرح نشده است.

بر این اساس، احمدرضا فرش‌چیان، رئیس کمیسیون مدیریت واردات اتاق بازرگانی ایران، در گفت‌وگو با «دنیایاقتصاد» گفت: اظهارات وزیر اقتصاد مبنی بر واگذاری برخی از گمرکات به بخش خصوصی ابهامات زیادی دارد و مدنی‌زاده به صورت دقیق مشخص نکرده است که کدام بخش از گمرکات کشور قابلیت واگذاری دارند. حال ممکن است برنامه وزارت اقتصاد واگذاری انبارها باشد یا بخش اظهار و تشریفات گمرکی.

او در ادامه توضیح داد: به نظر می‌رسد این واگذاری در عمل چندان قابلیت اجرا ندارد و بعید است دولت به چنین واگذاری رضایت دهد. احتمال دارد منظور وزیر امور اقتصادی و دارایی از «واگذاری گمرکات» بیشتر ناظر بر بخش‌های اجرایی و عملیاتی مانند تخلیه، بارگیری، انبارداری، جابه‌جایی کالا یا بهره‌برداری از اسکله‌ها و تخصیص محموله باشد، اما اصل ساختار گمرک، از هیچ‌کجای دنیا به بخش خصوصی واگذار نمی‌شود و چنین طرحی نیز تاکنون در کشور مطرح نشده است. فرش‌چیان افزود: البته باید به این نکته اشاره کرد که واگذاری تشریفات گمرکی نیز غیرقابل‌اجرا به نظر می‌رسد، زیرا گمرک از مهم‌ترین منابع درآمدی دولت است و چگونگی می‌تواند کنترل آن را به بخش خصوصی سپرد؟ در نتیجه به‌احتمال زیاد منظور مدنی‌زاده صرفاً عملیات فیزیکی و اجرایی گمرکات بوده است؛ مسائلی مانند تخلیه و بارگیری، جابه‌جایی کالا، انتقال محموله به کشتی و تخلیه از آن. این موارد، در جمله اموری است که در بسیاری از کشورهای جهان به‌طور معمول به بخش خصوصی سپرده می‌شود و امری طبیعی به شمار می‌رود، اما اصل گمرک به‌هیچ‌وجه قابل واگذاری نیست.

او در پایان با اشاره به نمونه مشابه این نوع واگذاری‌ها گفت: طی سال‌های گذشته برون‌سپاری اجرای بخشی از یک فرآیند به بخش خصوصی مشاهده شده است، با اکنون بسیاری از فعالیت‌های بندری توسط بخش خصوصی انجام می‌شود. این مساله موضوع تازه‌ای نیست و عملیات اجرایی اگر به‌درستی سپرده شود، می‌تواند مفید باشد، چراکه شرکت‌های خصوصی تجربه و توانایی لازم را دارند و می‌توانند امکاناتی ایجاد کنند یا حتی به گمرک اجاره دهند یا خود آنها امور را انجام دهند و گمرک تنها نقش نظارتی داشته باشد. در نهایت نیز باید تأکید کرد که اصل «کار گمرکی» به‌معنای تصمیم‌گیری و تشریفات، امکان واگذاری ندارد.

در نهایت باید به این نکته اشاره کرد که به‌نظر می‌رسد اصل واگذاری بخش‌هایی از گمرک به بخش خصوصی، در ذات خود نه اقدامی نادرست است و نه لزوماً ناکارآمد، اما تجربه نشان می‌دهد که چالش‌های گمرک در ایران بیش از آنکه ناشی از متولی اجرا باشد، ریشه در نارسایی‌های نهادی، تعدد مراکز تصمیم‌گیری، ضعف هماهنگی سیاست‌های ارزی و تجاری و اجرای ناقص مقررات دارد. بنابراین اگر قرار باشد بدون اصلاح بنسترهای حکمرانی، نوسازی زیرساخت‌های نظارتی، تعیین دقیق حدود مسوولیت و بازتعریف جایگاه سیاستگذار و مجری، صرفاً تصدی بخشی از امور اجرایی جابه‌جا شود، حاصل چیزی جز بازتولید همان مشکلات پیشین در قالبی تازه نخواهد بود. واگذاری می‌تواند مکمل تغییرات باشد، اما جایگزین آن نیست، به‌ویژه در نهادهی که مساله اصلی آن ترخیص است و نه نتولی.

فعالان بخش تجاری کشور درباره اظهارات وزیر اقتصاد مبنی بر واگذاری گمرکات به بخش خصوصی می‌گویند که این موضوع مبهم است و مشخص نشده کدام بخش قابلیت واگذاری دارد.

تغییرات مکرر در مقررات عوارض صادراتی، پیمان‌سپاری ارزی و بخشنامه‌های گمرکی، عملاً امکان برنامه‌ریزی بلندمدت را از فعالان اقتصادی سلب کرده است. صادرکننده‌ای که برای حضور در بازارهای جهانی نیازمند ثبات در قواعد تجارت است، نمی‌تواند در فضایی فعالیت کند که سیاست‌ها به‌صورت ناگهانی تغییر می‌کنند و هر تصمیم جدید، هزینه تازه‌ای بر دوش تولیدکننده می‌گذارد. این بی‌ثباتی، نه‌تنها بازارهای سنتی صادرات سنگ ایران در کشورهای همسایه را تهدید کرده، بلکه مانع از ورود به بازارهای جدید نیز شده است.

افزون بر موانع مقرراتی، افزایش هزینه‌های تولید و حمل‌ونقل نیز فشار مضاعفی بر صادرکنندگان وارد کرده است. در شرایطی که رقبای اصلی ایران به پارانه‌های انرژی و دسترسی به ماشین‌آلات مدرن متکی هستند، بخش عمده‌ای از واحدهای فرآوری سنگ در کشور هنوز با ماشین‌آلات فرسوده دهه‌های گذشته فعالیت می‌کنند. این وضعیت موجب کاهش بهره‌وری، افزایش ضایعات سنگ و بالا رفتن قیمت تمام‌شده می‌شود؛ در حالی‌که بازار جهانی سنگ تزئینی روزبه‌روز رقابتی‌تر می‌شود و مشتریان به‌دنبال کیفیت بالا با قیمت پایین‌تر هستند. از سوی دیگر، محدودیت در دسترسی به انرژی پایدار و ارزان نیز به چالشی جدی برای صنایع مرتبط با سنگ بدل شده است. قطعی برق و گاز در فصل‌های اوج مصرف، سبب توقف تولید در کارخانه‌های فرآوری می‌شود و سفارش‌های صادراتی را با تأخیر مواجه می‌سازد.

پاشنه آشیل ارز ترجیحی

گرفت پرداخت ارز ترجیحی ۴۲۰۰تومانی را متوقف کند. با حذف ارز ۴۲۰۰تومانی، نرخ ارز در نیمه دوم همان سال با روندی صعودی مواجه شد. در نتیجه، دولت برای جلوگیری از افزایش دوباره قیمت کالاهای اساسی، ارز ترجیحی جدیدی با نرخ ۲۸هزار و ۵۰۰تومان تعیین کرد. هدف از این اقدام، حفظ ثبات قیمتی نسبی در بازار کالاهای ضروری و کاهش فشار تورمی بر اقشار آسیب‌پذیر بود.

با گذشت چند سال از اجرای این سیاست، اکنون شکاف قابل‌توجهی میان نرخ ارز ترجیحی و قیمت ارز در بازار آزاد مشاهده می‌شود. آخرین بررسی‌ها نشان می‌دهد که نرخ ارز در بازار آزاد به حدود ۱۰۷ هزار و ۹۰۰ تومان رسیده است؛ به این ترتیب، اختلافی نزدیک به ۸۰ هزار تومان میان نرخ ارز ترجیحی و قیمت ارز در بازار آزاد وجود دارد. با افزایش تفاوت قیمت ارز، پیامدهایی که در سال پایانی پرداخت ارز ۴۲۰۰ تومانی تجربه شد، مجدداً در حال تکرار است و به نظر می‌رسد بار مالی یارانه ارزی بر بودجه دولت بیشتر شده است. به همین دلیل، کارشناسان اقتصادی معتقدند در شرایط فعلی، تعیین نرخ ثابت به عنوان ارز ترجیحی، نمی‌تواند یک سیاست کارآمد باشد. زیرا افزایش شکاف میان قیمت ارز در بازار آزاد و نرخ ثابت ارز ترجیحی، مانند یک پاشنه آشیل عمل خواهد کرد و موجب تشدید پیامدهای منفی این سیاست می‌شود. به همین دلیل، پیشنهاد می‌شود در صورت

روز گذشته سختگوی دولت از تداوم تخصیص ارز ترجیحی به کالاهای اساسی خبر داد و اعلام کرد در صورتی که قرار باشد اصلاحاتی در این خصوص انجام شود، حتماً سیاست‌های جایگزین برای حمایت از معیشت مردم انجام خواهند شد.

پیش از این اعلام شده بود که هدف‌گذاری دولت این است که کالاهای مشمول کالابرگ را با ارز ۲۸هزار و ۵۰۰تومانی به‌دست مردم برساند. همچنین رئیس سازمان برنامه بودجه اعلام کرده بود که در تغییرات جدید طرح کالابرگ، تعداد کالاهای مشمول کاهش خواهد یافت. همین مساله زمینه‌ساز گمانه‌زنی‌هایی در مورد کاهش گستره کالاهای تحت پوشش ارز ترجیحی شده است. بررسی‌ها نشان می‌دهد تخصیص ارز ترجیحی به کالاهای اساسی علی‌رغم هزینه بالا، در تحقق اهداف خود و کنترل افزایش قیمت کالاهای اساسی چندان موثر نبوده است. بر همین اساس، کارشناسان توصیه می‌کنند که کاهش تعداد کالاهای مشمول رانت ارزی به‌صورت تدریجی انجام شود تا ضمن کاهش هزینه‌های این طرح، از بروز شوک‌های تورمی ناشی از حذف ناگهانی ارز ترجیحی جلوگیری شود. همزمان، تداوم پرداخت کالابرگ به دهک‌های پایین درآمدی می‌تواند به حفظ چتر حمایتی از اقشار آسیب‌پذیر کمک کند.

خرجه تکراری ارز ترجیحی

سیاست تخصیص ارز ترجیحی نخستین‌بار در بهار سال۱۳۹۷ به اجرا درآمد. در آن مقطع، دولت با هدف کاهش آثار نوسانات ارزی بر معیشت خانوارها تصمیم گرفت بخشی از کالاهای اساسی را با نرخ ارزی پایین‌تر از بازار آزاد تأمین کند. هدف اصلی از اجرای این سیاست، کنترل نوسانات بازار، مهار افزایش قیمت کالاهای ضروری، جبران کاهش قدرت خرید مردم و حمایت از اقشار متوسط و کم‌درآمد بود.

با این حال، در عمل افزایش فاصله میان نرخ ارز بازار آزاد و نرخ ترجیحی، موجب شد این سیاست به تدریج هزینه‌های سنگینی برای دولت ایجاد کند. اختلاف فزاینده میان دو نرخ نیز بستر رانت و فساد گسترده در برخی بخش‌های واردکنندگان و واسطه‌ها را فراهم کرد. افزون بر این، سیاست تخصیص ارز ۴۲۰۰ تومانی در مهار رشد قیمت کالاهای اساسی و کنترل تورم نیز چندان موفق عمل نکرد. به همین دلیل، دولت در سال ۱۴۰۱ تصمیم

هفته گذشته دانشگاه تهران خطاب به دانشجویانش اعلام کرد که از این پس دسترسی به پلتفرم یوتیوب از طریق اینترنت داخلی دانشگاه بدون نیاز به فیلترشکن امکان‌پذیر است.

این خبر با انتقادهای زیادی مبنی بر اجرای گام جدیدی از اینترنت طبقاتی و ایجاد ناعدالتی در فضای دیجیتال مواجه شد. پس از این، دانشگاه تهران در بیانیه‌ای اعلام کرد که هدف از رفع فیلتر یوتیوب دسترسی به منابع آموزشی روز دنیا است. وزارت ارتباطات هم بار د هرگونه مصوبه درباره راهاندازی «اینترنت طبقاتی» یا رفع فیلتر برخی پلتفرم‌ها در دانشگاه‌ها مطرح کرد که تاکنون هیچ تصمیم یا ابلاغیه‌ای در این زمینه صادر نشده است. با این حال اعتراض‌ها نسبت به این تصمیم همچنان ادامه دارد. روز گذشته، دو دانشگاه تهران و صنعتی شریف با انتقاد از این تصمیم، آن را اقدامی تبعیض‌آمیز و ناقض عدالت ارتباطی دانستند.

در حالی‌که وزارت علوم یوتیوب را برای بیش از ۱۳ دانشگاه کشور فیلتر کرده است، دانشجویان دو دانشگاه تهران و صنعتی شریف با انتقاد از این تصمیم، آن را اقدامی تبعیض‌آمیز و ناقض عدالت ارتباطی دانستند. دانشجویان این دو دانشگاه در بیانیه‌ها و نامه‌های جداگانه‌ای تأکید کرده‌اند که «دسترسی محدود و گزینشی به اینترنت آزاد» نه تنها کمکی به آموزش نمی‌کند، بلکه شکاف طبقاتی و نابرابری دیجیتال را در کشور عمیق‌تر می‌سازد. شورای صنفی دانشگاه علوم اجتماعی دانشگاه تهران در بیانیه‌ای اعلام کرده است که رفع فیلتر یوتیوب تنها برای دانشگاه‌های خاص، «مصداق تشدید نابرابری و تبعیض ساختاری» است.

در بخشی از این بیانیه آمده است: «دسترسی محدود اقشاری معین، مانند پرسنل دانشگاه‌ها و دانشجویان برخی دانشگاه‌های خاص، مشخصاً در جهت طبقاتی‌کردن دسترسی به بدیهی‌ترین

روزنامهٔ «مرز اقتصاد» *Marz-e-Ghesad* یک روزنامهٔ اقتصادی است که در تهران چاپ می‌شود.
این روزنامه در سال ۱۳۴۵ تأسیس شد.
شماره ۳۳۳۸۳۳
www.marzeghtesad.ir

♥ مهدی روی دور خوشبختی
در آتن، جایی که ورزشگاه «کارایسکاکیس» هر هفته با شور قرمز هواداران می‌لرزد، حالا نامی تازه روی لب‌هاست؛ مهدی طارمی. شنبه‌شب در دیداری که المپیاکوس برای حفظ جایگاهش در صدر جدول به چپیزی جز برد نمی‌اندیشید، ستاره ایرانی تیم با درخشش خود آتش حمله‌های سرخ‌پوشان را شعلهور کرد. دقیقه ۶۰، طارمی از میان مدافعان آریس عبور کرد و با ضربهای دقیق دروازه حریف را گشود؛ گلی که نه‌تنها سه امتیاز حیاتی برای تیم مندیلیپار به همراه داشت، بلکه موجب شد دوران تازه‌ای در خط حمله المپیاکوس برای مهدی آغاز شود.

اما درخشش مقابل آریس، تنها یک گل ساده نبود. آمار طارمی نشان می‌دهد که او به مرز آمادگی کامل رسیده است: ۸۹ درصد پاس سالم (۱۷ از ۱۹)، ۸۳ درصد دقت پاس در زمین حریف، یک شوت در چهارچوب، دو دوتل زمینی و یک پیروزی در نبرد هوایی، طارمی با نمره ۷٫۲ در جمع بهترین بازیکنان میدان قرار گرفت و پس از پوندسه، کاشتینیا و نزولاکیس چهارمین بازیکن برتر دیدار بود.

این دومین هفته متوالی است که طارمی در ترکیب اصلی المپیاکوس قرار می‌گیرد و دومین هفته‌ای که نام او در فهرست گلزنان می‌درخشد. در واقع، از زمانی که خوزه لوئیس مندیلیپار تصمیم گرفت نقشی متفاوت به مهاجم ایرانی بدهد، مسیر فنی تیم یونانی دستخوش تغییر مثبت شده است. مندیلیپار سرمربی باتجربه اسپانیایی، به ابتدا طارمی را به عنوان بازیکنی مکمل برای ایوب الکعبی جذب کرده بود؛ مهاجمی مراکشی که در سال‌های اخیر به یکی از محبوب‌ترین چهره‌های المپیاکوس تبدیل شده است. الکعبی با سلفقهای پرپار در گلزنی، چنان جایگاهی بین هواداران دارد که نیمکت‌نشینی‌اش تقریباً غیرقابل تصور است. از همین رو، مأموریت اولیه طارمی هشوار به نظر می‌رسید: درخشش در تیمی که یک ستاره باثبات در توک حمله دارد.

اما مندیلیپار خیلی زود متوجه شد که راهکارش برای بهربرداری از توانایی‌های طارمی، تغییر در نقش اوست نه تغییر در سیستم تیم. بدون دست‌زدن به ساختار همیشگی ۱-۳-۴ المپیاکوس، طارمی را از نوک حمله به پست هافبک نفوذی منتقل کرد؛ جایی درست پشت سر ایوب الکعبی. این تغییر، نتیجه‌ای فوق‌العاده داشت. در دیدار سنتی برابر ا.ک.آتن، طارمی نخستین‌بار در این پست جدید به میدان رفت و بلافاصله درخشید. او با یک گل تماشایی و نمایش هوشمندانه، نمره عالی ۸٫۳ را از کارشناسان گرفت و عنوان بهترین بازیکن زمین را از آن خود کرد. همین عملکرد کافی بود تا مندیلیپار در بازی بعدی مقابل آریس نیز دوباره به ترکیب مشایه اعتماد کنند. طارمی باز هم پاسخ اعتماد سرمربی‌اش را با گل و دوندگی مثال‌زدنی داد. نکته جالب اینجاست که در فاصله کوتاهی، طارمی از بازیکنی ذخیره به یکی از عناصر اصلی ترکیب المپیاکوس تبدیل شده است. آماراشن گویای همه چیز است: در شش حضوردر سوپرلیگ یونان، که تنها دو بازی آن فیکس بوده، او موفق شده ۴ گل بزند و یک پاس گل بدهد. یعنی به طور میانگین، هر ۳۸ دقیقه یک تأثیر مستقیم روی گل‌های تیمش دارد؛ آماری در سطح مهاجمان تراز اول اروپا.

در سوی دیگر، ایوب الکعبی با ۹ بازی، ۶ گل و یک پاس گل عملکردی ثابت و قابل‌اتکا دارد. اما تفاوت همین دو مهاجم، نه تعداد گل‌ها، بلکه در نحوه اثرگذاری بر تیم است. الکعبی همچنان تمام‌کننده اول تیم به شمار می‌رود، اما طارمی در نقش جدید خود تبدیل به مغز متفکر خط حمله شده است؛ بازیکنی که هم فضا می‌سازد، هم پاس می‌دهد و هم در موقعیت‌های کلیدی، با هوش بالا گل می‌زند. این روزها در آتن، صحبت از یک زوج تازه است؛ زوجی ایرانی –مراکشی که درگ مقابلهی در زمین دارند. الکعبی در نقش تمام‌کننده و طارمی در نقش بازساز هجومی، می‌شایند که از مدافعان یونانی به سختی می‌توانند متوقفش کنند. هواداران المپیاکوس حالا دیگر طارمی را نه به عنوان «جاشین الکعبی» بلکه به عنوان مکملی ارزشمند و ستاره‌ای تازه در قلب تیمشان می‌شناسند. این روند ادامه پیدا کند، شاید خیلی زود نام مهدی طارمی همان‌قدر که در پورتو بر سر زبان‌ها بود، در آتن هم با شور و افتخار فریاد زده شود.

♥ ستارگان کلبا روی نوار ناکامی
برای نخستین‌بار در تاریخ فوتبال، یک باشگاه خارج از ایران پنج بازیکن ایرانی را هم‌زمان در ترکیب خود دارد، اما نتیجه آن، چیزی جز ناکامی و سرخوردگی نبوده است. الاتحاد کلبا که در ابتدای فصل با هزینه‌ای سنگین سراغ ستاره‌های لیگ برتر ایران رفت و جمعی از ملی‌پوشان را به امارات آورد، حالا پس از گذشت ده هفته از لیگ ادنوک، در میانه‌های جدول سرگردان است و نشانی از تیمی مدعی ندارد. روز شنبه در ورزشگاه شیخ حمدان بن‌زاید، تیم الظفره با نمایشی برتر، میزبان خود الاتحاد کلبا را با نتیجه ۳ بر صفر شکست داد؛ شکستی سنگین و ناامیدکننده برای تیمی که با حضور بازیکنانی چون احمد نوراللهی، سامان قدوس و شهباز ماثلو امید زیادی به تغییر سرنوشتش داشت. در این مسابقه که با حضور بیش از ۱۴۰۰ تماشاگر برگزار شد، قدوس مثل همیشه در ترکیب اصلی حضور داشت اما در دقیقه ۷۰ تعویض شد؛

می‌گرفته. بسیاری عقیده داشتند(دارند) که دوران او در پرسپولیس گذشته و این هافبک ۳۵ ساله صرفا به دلیل کمبود بازیکن است که در ترکیب قرار می‌گیرد.

با این حال اما رفیعی در بازی با استقلال خوزستان یکی از بهترین نمایش‌های کل دوران حضورش در پرسپولیس را ارائه داد. او گل اول بازی را با یک ضربه زیبا و فرصت‌طلبانه به ثمر رساند،روی گل دوم پناثی گرفت و در تمام طول مسابقه هم با حضور پشت محوطه جریمه، به خوبی از عناصر تهاجمی تیم حمایت کرد. آیا این نمایش سروش هم تحت‌تاثیر تدابیر تاکتیکی اوسمار بود؟ بعدتر معلوم می‌شود.

آزادی یک ستاره

تیوی بی‌قوما که در دوره هاشمیان به یک بازیکن غیرمفید و پرحاشیه تبدیل شده بود و حتی بعضی‌ها به این که خرید خوبی بوده هم شک کرده بودند، آغازی توفانی زیر نظر اوسمار داشت و یک نمایش بسیار جذاب و اثرگذار ارائه داد. بازی درخشان او را همه دیدند و حالا این چند خط را هم از خلال مصاحبه خودش بخوانید: «ایده‌ها و فلسفه کاری اوسمار از همان روز اول روشن است.

از کار زیرنظر او لذت می‌برم و امیدوارم گلزنی‌هایم هم شروع شود. در مورد کار با وحید هاشمیان هم باید بگویم که اصلا دوران خوبی برای من نبود. برای مثال، من و اورونوف هرگز بیش از ۲۰ دقیقه در کنار هم بازی نکردیم.»

تیم که خوب باشد...

یک تنوری در فوتبال وجود دارد با این مضمون که اگر حال کلی تیم خوب باشد، حتی بازیکنان معمولی هم رشد می‌کنند و بالا می‌آیند، اما اگر اوضاع تیم ویرانه نباشد، ستاره‌ها هم کم‌کم دچار افول می‌شوند و نمی‌توانند اثرگذاری لازم را داشته باشند.

بخش دوم این واقعیت، در پرسپولیس وحید هاشمیان به وضوح نمایان شد؛ جایی که حتی امثال بی‌قوما و اورونوف هم نای درخشیدن نداشتند. حالا شاید وقت آن است که نیمه اول این فکت را تماشا کنیم؛ جایی که میلاد سسرلک هم از وقتی به جای باکیج مصدوم به زمین آمد، در فرم مطلوب و کلی پرسپولیس قرار گرفت و نمایش خوبی ارائه داد. آیا واقعا قرار است این بازیکنان زیر نظر اوسمار ویرا احیا شوند؟

باکیج چشم خوردا

اگر خرافاتی باشیم، اینجا باید بگویم مار کو باکیج چشم خورده! هافبک مونتهنگرویی پرسپولیس که در آخرین دقیقه بازی با تراکتور روی ضربه ایستگاهی یک گل بسیار تماشایی به ثمر رساند، در طول روزهای گذشته به شدت مورد توجه قرار گرفت و تازه قرار بود از این به بعد بقیه ضربات کاشسته تیم را هم خودش بزند، اما در نیمه اول بازی با استقلال خوزستان احساس درد کرد و به شکل ناخوشایندی از زمین خارج شد.

گفته می‌شود مصدومیت باکیج نسبتا شدید است و او چیزی حدود یک ماه از میادین دور خواهد بود؛ گزارشی که اگر درست باشد ممکن است به غیبت این بازیکن در دربی روز ۱۴ آذرماه تهران بینجامد.

گل غافلگیرکننده

برابر استقلال خوزستان، پای محمد امین کاظمیان هم به گلزنی باز شد؛ بازیکنی که فصل گذشته آمار خوبی در آلومینیوم اراک به جا گذاشت و به اتکای همان هم پرسپولیسی شد، اما در طول هفته‌های گذشته نتوانست چیز خاصی نشان بدهد.

کاظمیان در تیم وحید هاشمیان کاملا گم بود و حتی در تک بازی دوران کریم باقری برابر تراکتور هم در حالی حدود ۸۰ دقیقه در زمین حضور داشت که گزارشگر بازی کلا دو بار اسم او را به زبان آورد با این حال او در دقایق پایانی بازی با استقلال خوزستان به زمین آمد، روی پاس عالی علویور یک گل خوب زد و بالاخره فرصت کرد شادی محبوش را با پیرپان پرسپولیس هم انجام بدهد.

همان اورونوف آماده؟

بی‌گمان باید گفت بهترین دوران اوستون اورونوف در پرسپولیس، همان نیم‌فصل اول حضورش در این تیم بود. او زیر نظر اوسمار ویرا، ستاره‌ای ویرانگر شان داد و یکی از مهم‌ترین عوامل قهرمانی تیم در لیگ بیست‌وسوم لقب گرفت. بعدتر چه به دلیل مصدومیت‌های پیاپی و چه به واسطه مسائل تاکتیکی، کمتر چنین نسخ‌های از وینگر ازبکستانی دیده شد.حالا اما این امیدواری وجود دارد که با بازگشت اوسمار، اورونوف دوباره جان بگیرد. این اتفاق کم و بیش در بازی با استقلال خوزستان رخ داد و اوستون بارها با حرکات تکنیکی‌اش ساختار دفاعی حریف را به هم ریخت، هرچند فرصت‌سوزی‌های عجیب این بازیکن، بارها مانع از گلزنی او شد. اگر اورونوف کمی دقت کرده بود، در این بازی هت‌تریک می‌کرد.

آنتونیو آدان، دروازه‌بان اسپانیایی استقلال، در دیدار مقابل الوحدات اردن یکی از بهترین بازیکنان زمین بود و نقش پررنگی در حفظ دروازه تیمش ایفا کرد. در شرایطی که حریف اردنی در نیمه دوم فشار زیادی وارد کرده بود و چند موقعیت خطرناک روی دروازه استقلال خلق شد، آدان با واکنش‌های سریع و تصمیم‌گیری‌های دقیق خود مانع از باز شدن دروازه تیم شد. او در چند صحنه با خروج‌های به‌موقع و مهارهای تماشایی، نشان داد که تجربه بالای حضور در فوتبال اروپا همچنان در عملکردش تأثیرگذار است. اگر در آن دقایق حساس آمادگی و تمرکز بالای آدان نبود، احتمال داشت استقلال در لحظات پایانی گل دوم را هم دریافت و حتی بازی را واگذار کند. با این حال، دروازه‌بان اسپانیایی استقلال با اعتمادبنفس بالا درون دروازه ایستاد و سد محکمی در برابر حملات الوحدات ایجاد کرد. این عملکرد باعث شد تا خیال ریکاردو ساپینتو تا حد زیادی از بابت وضعیت دروازه‌بان تیمش راحت شود؛ به ویژه پس از دوراهی که آدان به دلیل مصدومیت و ناهماهنگی با تیم دور از ترکیب اصلی مانده بود. آدان اکنون در مسیر بازگشت به روزهای اوج خود قرار دارد و اگر بتواند این روند را حفظ کند، بدون تردید در دربی پایتخت نیز گزینه اصلی ساپینتو برای حفاظت از دروازه استقلال خواهد بود.

صلاح و مرموش، چشم انتظار ایران

یکی از دلایلی که رقابت‌های تورنمنت چهارجانبه العین در این پنجره بازی‌های ملی را معتبر می‌کند، حضور تیم ملی مصر در این رقابت‌ها با حضور ستارگان بین‌المللی آن است. تیم ملی فوتبال مصر که تاکنون در جام‌های جهانی ۱۹۳۴، ۱۹۹۰ و ۲۰۱۸ حضور پیدا کرده، پس از غیبت در جام جهانی ۲۰۲۲ بار دیگر به جام جهانی صعود کرده و با هدایت حسام حسن، اسطوره فوتبال این کشور که بیشترین گل ملی را برای مصر در کارنامه دارد، در جام جهانی ۲۰۲۶ حضور پیدا خواهد کرد.این تیم که در ۱۰ مسابقه مرحله مقدماتی به ۲ پیروزی و ۲ تساوی رسیده و تنها ۲ بار دروازه‌اش باز شده، یکی از تیم‌های حاضر در تورنمنت چهارجانبه العین خواهد بود.

ایران ابتدا باید روز پنجشنبه مقابل کیپورد دیگر تیم آفریقایی حاضر در جام جهانی به پیروزی برسد و در صورت برد، در فینال با برنده تقابل روز جمعه مصر و ازبکستان دیدار می‌کند. بدون هیچ شک و تردیدی و با توجه به بازی‌های تکراری ما با ازبکستان، همه منتظر تقابل ایران با تیم ملی مصر در این رقابت‌ها هستیم تا سرنوشت جام که دیدار تدارکاتی باکیفیت برای تیم ملی کشورمان فراهم شود. ایران و مصر تاکنون تنها یک بار و در دیدار نیمه‌نهایی جام آسیا در سال ۲۰۰۰ به مصاف هم رفته‌اند که این بازی پس از تساوی یک بر یک در اوقات قانونی با گلزنی حسام حسن، در ضربات پنالتی به سود مصر خاتمه یافت.

نکته مثبت اینکه تیم ملی مصر برای این رقابت‌ها، با حضور تمام ستارگان خود با به العین می‌گذارد و فراغه خود را با تمام قوا برای جام ملت‌های آفریقا و جام جهانی ۲۰۲۶ آماده خواهند کرد. اسطوره فوتبال مصر و فوق‌ستاره لیورپول که فصل گذشته کفش طلا و عنوان بهترین پاسور لیگ برتر انگلیس را کسب کرد یعنی محمد صلاح، در فهرست تیم ملی مصر برای این مسابقات حضور دارد. در کنار او، نام عمر مرموش ستاره منچستر سیتی که فصل گذشته با عملکرد درخشان در آینتراخت فرانکفورت به جمع شاگردان گواردیولا اضافه شد نیز دیده می‌شود. رمی ربیا مدافع تیم العین امارات، ریزو ستاره محبوب تیم الاهلی مصر و مصطفی محمد مهاجم تیم نانت فرانسه دیگر بازیکنان مطرح حاضر در فهرست پرافتخارترین تیم جام ملت‌های آفریقا برای شرکت در تورنمنت العین با حضور تیم ملی فوتبال کشورمان هستند.استفاده از این بازیکنان، بی‌تردید به اعتبار رقابت‌های چهارجانبه العین اضافه می‌کند. راشد عبدالله مدیرعامل باشگاه العین گفت، برگزاری این مسابقات بخشی از تقویم رویدادهایی است که در منطقه العین انجام می‌شود. تیم‌هایی که جزو بهترین‌ها در جهان هستند، برای تمرین، مسابقات و تمام جنبه‌های مربوط به موفقیت این نوع مسابقات بین‌المللی از زیرساخت‌ها و امکاناتی که در این منطقه ارائه می‌شود، استفاده می‌کنند.

قهرمانی لیگ بر تر ، هدف نهایی ساپینتو

جایی که ثبات، عملکرد مداوم و پیروزی‌های پی در پی در دیدارهای کلیدی تعیین‌کننده قهرمان خواهد بود.جالب است بدانیم که سرمربی استقلال در نشست‌های خود با بازیکنان تأکید کرده که برتری در بازی‌های مستقیم با مدعیان قهرمانی کلید اصلی فتح لیگ است. استقلال فصل را با پیروزی مهم برابر تراکتور تبریز آغاز کرده تیمی که با جذب بازیکنان پرستاره و هزینه‌های سنگین یکی از مدعیان اصلی قهرمانی محسوب می‌شود. این برد روحیه‌ای مضاعف به تیم داد و نشان داد که استقلال در مواجهه با تیم‌های بزرگ، از آمادگی ذهنی و فنی بالایی برخوردار است و در واقع روی همان اصل که سرمربی‌اش تدوین کرده حرکت می‌کند. در ادامه، استقلال باید در یکی از حساس‌ترین دیدارهای نیم‌فصل نخست خود، در هفته دوازدهم لیگ برتر به مصاف پرسپولیس برود. این دربی می‌تواند به نقطه عطفی در مسیر قهرمانی استقلال تبدیل شود. ساپینتو به خوبی می‌داند که برد در دربی نه تنها سه امتیاز حیاتی دارد بلکه از نظر روانی نیز تیمش را چند پله بالاتر می‌برد و تعادل رقابت قهرمانی را به نفع استقلال تغییر می‌دهد. او به بازیکنانش گوشزد کرده که برتری در دربی به نوعی کلید قهرمانی در فصل جاری نیز خواهد بود. از سوی دیگر، دیدار با سپاهان اصفهان که قرار بود در هفته دوم برگزار شود، به دلیل بارگیری

ناگهان پرسپولیس!

✎ عرفان حمیدی – از این رو به آن رو؛ این شاید بهترین و کو تاه ترین توصیف برای نمایش پرسپولیس در هفته دهم لیگ بر تر باشد.

این مربی برخاستند.

او دوره دوم را هم تهاجمی شروع کرد و حتی خودش گفت بین دو نیمه وقتی تیمش با یک گل از استقلال خوزستان پیش بوده، به بازیکنانش گفته گل‌های بیشتری می‌خواهد. فعلا که همه چیز خوب است، تا ببینیم بعدا چه پیش می‌آید.

یاد صابر

بازیکنان پرسپولیس پیش از آغاز دیدار با استقلال خوزستان، تی‌شرت‌هایی به تن داشتند که روی آن تصویر صابر کاظمی حک شده بود؛ ستاره جوان والیبال ایران که طی روزهای گذشته به شکلی باورنکردنی پر کشید و از میان ما رفت. در این تصویر هم حسین کنعانی‌زادگان را می‌بینید؛ مدافع میانی سرخ‌پوشان که طی یکی، دو فصل اخیر در فرم خوبی نبوده است. یکی از دهنه‌ماموریت اوسمار در پرسپولیس، بازگرداندن کنعانی و نیز مرتضی پورعلی‌گنجی به روزهای خوب است. کنعانی در این بازی گل دوم پرسپولیس را از روی نقطه پناثی به ثمر رساند. این بار هم مثل کاشته باکیج برابر تراکتور، علویور می‌خواست توپ را بگیرد و خودش بزند، اما کنعانی مخالفت کرد!

بهترین بازی سروش؟

سروش رفیعی یکی از بازیکنانی بوده که این اواخر زیـاد مورد انتقاد قرار

از ایـسن رو به آن رو؛ این شاید بهترین و کوتاه‌ترین توصیف برای نمایش پرسپولیس در هفته دهم لیگ برتر باشد. در بازگشت اوسمار ویرا روی نیمکت سرخ‌پوشان، این تیم در حالی با ۳ گل استقلال خوزستان را شکست داد که غیر از آن فرصت‌های پرشمار دیگری هم به دست آورد و پس از مدت‌ها، لذت فوتبال را به کام هواداران چشاند.

این همان چیزی بود که پرسپولیسی‌ها دنبالش بودند؛ کیف کردن از تماشای تیم‌شان، چیزی که آن را با وحید هاشمیان از یاد برده بودند. اگرچه استقلال خوزستان رقیب فوق‌العاده‌ای نبود و با مشکلات فراوان مقابل قرمزها قرار گرفت، اما به هر حال مدل بازی پرسپولیس و به ویژه جادطلبی بازیکنان این تیم در بیشتر خواستن و بیشتر حمله کردن، به وضوح نشان از تغییر فلسفه سرخ‌پوشان داشت. برویم و احوالات برخی چهره‌های ویژه این بازی را با هم مرور کنیم.

بازگشت جذاب اوسمار

بدون شک چهره نخست این مسابقه اوسمار ویرا بود و در گام اول نشان داد چرا خیلی از هواداران پرسپولیس مشتاق بودند او را دوباره روی نیمکت تیم محبوب‌شان ببینند. علاقه شدید مربی برزیلی به ارائه فوتبال هجومی، در همان دوره قبلی حضور او در اردوگاه سرخ‌ها هم مشهود بود؛ طوری که پس از شکست خارج از خانه برابر آلومینیوم اراک در نخستین بازی هم خیلی‌ها به حمایت از

آدان ، شماره یک قطعی استقلال در دربی

مرحله نیمه‌نهایی تنها به پیروزی نیاز

داشت. شاگردان وحید شمسایی در حالی مقابل تاجیکستان صف‌آرایی کردند که هر نتیجه‌ای جز برد می توانست رؤیای صعود را برای تیم ملی نقش بر آب کند. در سوی دیگر، پیروزی چهار بر صفر مراکش مقابل افغانستان باعث شد تیم افغانستان از دور رقابت‌ها کنار برود و ایران برای قطعی کردن صعود خود، چاره‌ای جز کسب سه امتیاز نداشته باشد.

ملی‌پوشان فویتال ایران از همان دقایق ابتدایی دیدار در سالن «گرین هال» ریاض، شایید هجومی و برتری خود را به حریف

دیکنه کردند. تیم شمسایی که نمی‌خواست ریسک کند، با برنامه‌ای تهاجمی و پرس شدید از جلو وارد زمین شد و در نیمه نخست موفق شد چهار بار دروازه تاجیکستان را باز کند. محمدحسین درخشانی، حسین طیبی، مهدی کریمی و حسین سبزی، گلزنان ایران در این نیمه بودند تا خیال کادرفنی از بابت صعود تا حد زیادی راحت شود.

در ادامه نیمه نخست، حسین طیبی بار دیگر موفق به گلزنی شد اما داور مسابقه به دلیل خطای هند، این گل را مردود اعلام کرد و به کاپیتان تیم ملی کارت زرد نشان داد. در واپسین دقایق نیمه اول، ادریس پوروف روی یک ضدحمله، تنها گل تاجیکستان را به ثمر رساند تا نیمه نخست با برتری ۴ بر ۱ ایران به پایان برسد.

در نیمه دوم، ایران ضمن حفظ برتری، کنترل کامل توپ و میدان را در اختیار داشت. شمسایی در این نیمه فرصت داد تا بازیکنان جوان‌تر نیز در میدان حاضر و با تجربه بازی‌های بین‌المللی آشنا شوند. سعید احمدعباسی در دو نوبت تا آستانه گلزنی پیش رفت، اما در هر دو موقعیت، دروازه‌بان تاجیکستان با واکنش‌های تماشایی مانع از افزایش اختلاف شد.

در پایان، ایران با این پیروزی ارزشمند ۴ بر ۱، پنج امتیازی شد و پس از مراکش هفت‌امتیازی به عنوان تیم دوم گروه خود راهی مرحله نیمه‌نهایی شد. به این ترتیب، تیم‌های افغانستان و تاجیکستان از دور رقابت‌ها کنار رفتند. بر اساس جدول مسابقات، تیم ملی کشورمان در مرحله نیمه‌نهایی باید به مصاف ازبکستان برود، حریفی قدرتمند و آشنا که در جام ملت‌های آسیا نیز تیم شمسایی را به دردمسر انداخته بود. دیداری که می‌تواند یکی از حساس‌ترین بازی‌های این تورنمنت باشد و محک جدی دیگری برای فویتال ایران در مسیر بازسازی نسل جدید محسوب شود.

شسایان ذکر است احمد دنیامالی، وزیر ورزش و جوانان، میهمان ویژه این دیدار بود و از نزدیک شاهد برتری ملی‌پوشان کشورمان برابر تاجیکستان بود.

ریکاردو ساپینتو، سرمربی پرتغالی استقلال، با گذشت ۴ ماه از حضورش در فوتبال ایران، حالا به خوبی با فضای لیگ برتر، رقبا و حساسیت‌های آن آشنا شده است. او که در فصل اول سرمربیگری با استقلال با وجود نمایش‌های جذاب نتوانست جایی برای استقلال به ارمنان بیابد، در فصل جاری با برنامه‌ای متفاوت و هذگفتاری مشخص پا به میدان گذاشته است. او به دنبال قهرمانی در لیگ برتر است. ساپینتو از ابتدای فصل بارها تأکید کرده که هدف اصلی‌اش بازگرداندن جام لیگ برتر به ویت‌ترین استقلال است و حتی در اظهاراتی رسمی وعده داده بود که این تیم در پایان فصل روی سکوی قهرمانی خواهد ایستاد. از همین رو، اگرچه استقلال در جام حذفی نیز حضور دارد و در گام نخست باید به مصاف تیم گمنامی به نام پادپای خلخال برود، اما به نظر می‌رسد اولویت ذهنی و فنی ساپینتو همچنان رقابت‌های لیگ است.

سپینتو قصد دارد در جام حذفی از ترکیب اصلی خود استفاده کند، اما این تصمیم بیشتر با هدف

حفظ روحیه تیمی و جلوگیری از غافلگیری در برابر حریفان ضعیف اتخاذ شده است، نه به عنوان

هدفی جدی برای فتح جام ساپینتو بخوبی می‌داند که در فوتبال ایران، جام حذفی می‌تواند با یک

لغزش کوچک از دست برود و به همین دلیل، نگاه بلندمدت او به سمت لیگ برتر متمرکز است؛

صاحب امتیاز: موسسه مطبوعاتی دانش پیام بامداد نوین

مدیر مسئول: ابوالفضل حمیدی

چاپ: جام جم

آدرس: تهران، بلوار مرزداران، خیابان البرز ، البرزیکم، پلاک ۶

تلفن: ۰۲۱-۴۹۱۰۵۰۰۰

گستره توزیع : سراسری

شرکت توزیع : نشر گستر

شنبه۲۵ آذر ماه۱۴۰۴•شماره۸۳۳

www.marzeghtesad.ir

روزنامه

در اقتصاد

اقتصادی دانش

راز شهر بدون «آلودگی»

مر تفضی اکبری -شهرداری در پایتخت دانمارک ۱.۵دهه برای «کاهش کربن» در آسمان شهر «قشقه» ریخت و «سرمایه‌گذاری» کرد و امروز سه‌چهارم «آلاینده‌های هوا» در کپنهاگ کاهش پیدا کرده و برای «کربن صفر» یک افق زمانی دیگر طراحی شده‌است.

تهران در پاییز امسال، بی‌سابقه‌ترین فصل در آلودگی هوا را پشت‌سر گذاشت. میانگین شاخص آلودگی هوای پایتخت در پاییز امسال به عدد ۱۱۱ واحد رسید که بیشترین سطح آلودگی از سال ۱۴۰۰ بوده‌است، زیرا در ۴ پاییز گذشته میانگین سطح آلودگی، زیر ۱۰۰ بوده اولین‌بار است که میانگین شاخص آلودگی عدد ۳ رقمی را نشا ن‌داده‌است. این عدد حاکی از افزایش تعداد روزهای آلوده در پاییز امسال است و بر همین اساس، هر ساله، دولت و شهرداری در زمان اوج آلودگی قصد دارند یک‌شنبه و با اقدامات اضطراری و شبانه هوای تهران را پاک کنند، اما پس از عبور از نیمه سال و کاهش آلودگی، ادامه اقدامات کاهش آلودگی به فراموشی سپرده می‌شود. این راهکارهای ضربتی و موقت توسط مدیریت شهری تهران برای نجات شهر از گازهای سمی، تاکنون راه به‌جایی نبرده و هرچه جلوتر می‌رود، آلودگی نیز شدت بیشتری پیدا می‌کند.

منشا این آلودگی بیش از همه ناشی از فرسودگی خودروهای شخصی و ناوگان حمل‌ونقل عمومی است که منجر به تولید آلاینده‌های ناسالم یعنی گازهای موجود در هوا از جمله کربن می‌شود. کیفیت غیراستاندارد گازوئیل و مازوت‌سوزی در نیروگاه‌ها و همچنین خودروهایی که گازوئیل پرگوگرد می‌سوزانند و ساختمان‌ها و سیستم‌های گرمایشی آن نیز آلاینده‌ها را افزایش می‌دهند، اما براساس تازه‌ترین تحقیقاتی که سازمان حفاظت از محیط‌زیست در ماه‌جاری منتشر کرد، هوای تهران علاوهبر کربن و گوگرد، سرشار از نیترات است. براساس این گزارش، میزان انتشار نیترات در هوای تهران بالاتر از سطح استاندارد جهانی است که این ناشی از آلاینده اکسیدهای نیتروژن است که از مصرف گاز در خانه‌ها، ادارات و صنایع منتشر می‌شود. درحالی‌که خودرو بر شهر تهران غلبه کرده، عنصر غالب در بسیاری از پایتخت‌های سبز در جهان، فضای سبز است و همین نبود فضای سبز کافی در تهران منجر به انباشت آلودگی و هوای سمی شده‌است. در چنین فضایی این سوال مطرح می‌شود که چگونه می‌توان از این وضعیت خلاص شد و دست‌کم تا سال‌دیگر آلودگی را به حداقل رساند؟

پاسخ این پرسش در الگوی «کپنهاگ» است که طی ۱.۵دهه با سرمایه‌گذاری زمانی و مالی، به اولین شهر «کربن صفر» رسید و ثابت کرد که یک‌شنبه نمی‌توان به هوای پاک دست‌یافت. بررسی‌ها نشان می‌دهد، در یک فصل گذشته، هوای کپنهاگ همواره «پاک» بوده‌است. مدیریت شهری کپنهاگ سه منبع تأمین‌اعتبار را برای دستیابی به کربن صفر درنظر گرفت تا از این طریق، آن را در ۴ بخش شهری یعنی انرژی پاک، حمل‌ونقل عمومی سبز، گرمایش پاک در ساختمان و فضای سبز سرمایه‌گذاری کند، به‌طوری‌که در فاصله هر ۳۰۰ متر یک فضای سبز درنظر گرفته شده‌است. همین باعث‌شده امروز، سه‌چهارم «آلاینده‌های هوا» در کپنهاگ کاهش پیدا کند.

مدیران شهری جهان در کنفرانس تغییرات اقلیمی سازمان ملل متحد ۲۰۲۵ (COP۳۰) که در برزیل برگزارشده بود، بر ضرورت اقدامات فوری و راهبردی برای کاهش انتشار کربن، توسعه حمل‌ونقل پاک، ارتقای بهره‌وری انرژی در ساختمان‌ها و ایجاد زیرساخت‌های مقاوم دربرابر اقلیم تأکید کردند و آن را بخشی جدایی‌ناپذیر از راهبرد جهانی برای کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای تا سال ۲۰۵۰ معرفی کردند. آنچه در این کنفرانس در محور توجه قرارگرفت،

چرا بهبود به پایتخت برنگشت؟

نقشی بوده که در فیلم‌نامه نوشته شده و او را به یک دیو باهوش‌ترین، کاربلدترین و بازیگرترین افرادی است که و انسان خشن تبدیل می‌کرد.

این بازیگر سینما و تلویزیون در گفت‌وگویی که اخیرا است و دلیل این امر جایگاهی است که از مسیر غنغنه‌ها، مه‌ران احمدی، بازیگر نقش بهبود در سریال «پایتخت»، در فضای مجازی منتشر شده است درباره «پایتخت» و مسائل، مشکلات، دیدگاه‌ها و گستره تجربیات به درباره غیبتش در این سریال عنوان کرد که مساله اصلی‌اش همکاری با این سریال گفت: «محسن تابنده یکی از آن رسیده است.»

تهران در پاییز امسال، بی‌سابقه‌ترین فصل در آلودگی هوا را پشت‌سر گذاشت. میانگین شاخص آلودگی هوای پایتخت در پاییز امسال به عدد ۱۱۱ واحد رسید که بیشترین سطح آلودگی از سال ۱۴۰۰ بوده‌است.

را رعایت کردند و همزمان ۶۰هزار مترمربع پتل خورشیدی در ساختمان‌های موجود و جدید نصب شد. این اقدامات نه‌تنها در کاهش مصرف انرژی و انتشار کربن موثر بودند، بلکه بازار انرژی را نیز به سمت سازگاری با اقلیم هدایت کردند.

حمل‌ونقل نیز یکی از محوره‌ای اصلی کاهش انتشار کربن در کپنهاگ است. این شهر که در سطح جهانی به‌خاطر شبکه گسترده دوچرخه‌سواری خود شناخته شده‌است، اقدامات گسترده‌ای برای کاهش انتشار کربن ناشی از ترافیک انجام داده‌است. جایگزینی اتوبوس‌ها و کشتی‌های شهری با مدل‌های برقی، توسعه شبکه دوچرخه‌سواری، ایجاد مناطق محدودیت خودروهای شخصی و بهبود دسترسی به حمل‌ونقل عمومی، نمونه‌هایی از این اقدامات هستند. این سیاست‌ها علاوهبر کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای، تجربه سفر شهری را ایمن‌تر، سریع‌تر و سالم‌تر کرده و انگیزه استفاده از حمل‌ونقل سبز را افزایش دادند.

در بخش حمل‌ونقل، کپنهاگ پیشگامی خود را با جایگزینی خودروهای عمومی شهرداری با وسایل نقلیه برقی، هیدروژنی و سوخت‌های زیستی نشان داده‌است. برای خودروهای سواری شهرداری زیرساخت‌های شارژ برقی و هیدروژنی فراهم کرده و خودروهای سنگین نیز از سوخت‌های نوین مانند بیوگاز استفاده می‌کنند. پروژه‌های آزمایشی مانند ایجاد مناطق شهری «جزیره ترافیکی» و جایگزینی اتوبوس‌ها و کشتی‌های بندر با راه‌حل‌های برقی، نقش مهمی در این موفقیت داشته‌اند، با این‌حال رشد جمعیت و افزایش تقاضای حمل‌ونقل، همچنان چالشی برای رسیدن به انتشار صفر خالص تا پایان ۲۰۲۵ بوده‌است.

در حوزه «انرژی»، کپنهاگ با سرمایه‌گذاری در شبکه گرمایش منطقه‌ای و سرمایه‌ش از راه دور، توانسته است تقریباً کل تأمین گرمایش و سرمایه‌ش ساختمان‌ها را به سیستم‌های کم‌کربن متصل کند. یکی از برجسته‌ترین پروژه‌ها، آزمایشگاه انرژی نورد‌هاون است که در محله بندری تازه بازسازی‌شده اجرا می‌شود و به‌عنوان «فانوس دریایی انرژی هوشمند» در دانمارک شناخته می‌شود. این آزمایشگاه، تمامی اشکال انرژی مرتبط با شهر را ادغام کرده و نمونه‌ای واقعی از شبکه هوشمند انرژی شامل برق، گرمایش و سرمایه‌ش، ساختمان‌های با بهره‌وری بالا و حمل‌ونقل الکتریکی را به نمایش می‌گذارد. از طریق این سیستم‌ها، گرمای هدررفته صنعتی و تجاری بازیافت می‌شود و بهره‌وری انرژی در سطح شهر افزایش می‌یابد که به کاهش انتشار دی‌اکسیدکربن و کاهش وابستگی به سوخت‌های فسیلی کمک می‌کند.

در بخش مدیریت شهری، شهرداری کپنهاگ با اعمال الزامات زیست‌محیطی در خریدها و پروژه‌های توسعه‌ای خود، بازار را به سمت راهکارهای سازگار با اقلیم هدایت می‌کند، همچنین به بازطراحی فضاهای شهری، حفظ ساختمان‌های موجود و کاهش تخریب، توجه ویژه‌ای دارد. پروژه‌های بازسازی شهری، استفاده از مصالح قابل‌بازیافت، مواد زیستی و پتل‌های خورشیدی در نماهای ساختمان‌ها، نمونه‌های موفقی از هم‌زیستی توسعه شهری و پایداری محیط‌زیست هستند. مناطق سبز شهری و فضاهای عمومی برای همه شهروندان، به‌ویژه در شعاع ۳۰۰ متری از محل سکونت، توسعه‌یافته‌اند تا هم به کاهش اثرات کربن و هم به ارتقای کیفیت زندگی کمک کنند.

سه منبع مالی کاهش آلودگی

کپنهاگ برای رسیدن به «هوای پاک» سه منبع تأمین‌اعتبار یعنی سرمایه‌گذاری مستقیم شهرداری، جذب بخش خصوصی و منابع حاصل از صرفه‌جویی در مصرف سوخت را درنظر گرفت. کپنهاگ بیش از ۹۸درصد از ساختمان‌های خود را با گرمایش منطقه‌ای پاک تأمین می‌کند. این گرمایش از طریق سوزاندن زباله و زیست‌توده و به مرور زمان از منابع انرژی تجدیدپذیر تأمین می‌شود. علاوهبر گرمایش، سیستم‌های سرمایه‌ش منطقه‌ای نیز در حال گسترش هستند که آب دریا به‌عنوان منبع خنک‌کننده در اطراف شرکت‌ها گردش می‌کند و می‌تواند تا ۸۰هزار تن کربن سالانه صرفه‌جویی کند. کپنهاگ به‌طور فعال در گسترش پتل‌های خورشیدی و انرژی باد سرمایه‌گذاری کرده‌است. برنامه‌های نصب پتل‌های خورشیدی در ساختمان‌های جدید و موجود، بخشی از هدف بلندپروازانه کاهش انتشار کربن است.

طرح کربن خنثای انتشار ۲۰۲۵ نیازمند سرمایه‌گذاری قابل‌توجهی است. بودجه این طرح شامل ترکیبی از سرمایه‌گذاری‌های مستقیم شهرداری، مشارکت بخش خصوصی و صرفه‌جویی‌های عملیاتی حاصل از کاهش مصرف انرژی است. همچنین تبدیل چراغ‌های خیابان به LED حدود ۲۷۰میلیون کرون هزینه دارد که باعث صرفه‌جویی تقریبی ۱۴۰میلیون کرون در هزینه برق خواهدشد. این سرمایه‌گذاری‌ها نه‌تنها در کاهش انتشار کربن موثر هستند، بلکه فرصت‌های شغلی گسترده‌ای در بخش سبز ایجاد می‌کنند. پیش‌بینی می‌شود این طرح تا سال۲۰۲۵ به ایجاد ۳۰هزار شغل تمام‌وقت منجر شود.

بازنگری در پروژه «کربن صفر»

طبق بازنگری سال۲۰۲۳ شورای‌شهر کپنهاگ، این پروژه تا پایان ۲۰۲۵ تکمیل نمی‌شود و حدود ۴۰۰هزارتن کربن هنوز در شهر باقی خواهندماند، به همین‌دلیل، دستیابی به هدف «کربن صفر کامل» تا پایان سال۲۰۲۵ به‌صورت رسمی ممکن نیست، هرچند کاهش سرانه کربن شهری از حدود ۲.۷تن در سال ۲۰۱۰ تا ۱.۳تن در سال۲۰۲۳ نشان‌دهنده پیشرفت چشمگیر و حرکت نزدیک به هدف است. کپنهاگ با رشد سریع شهری و نیاز به مسکن، زیرساخت‌ها و پروژه‌های جدید، باید اطمینان حاصل کند که توسعه‌های جدید مطابق استانداردهای کم‌کربن و سازگار با محیط‌زیست طراحی شوند، همچنین محدودیت‌های بودجه، فشارهای سیاسی و نیاز به‌همراهی بخش‌خصوصی و شهروندان، تصمیم‌گیری‌های بلندمدت را پیچیده‌تر می‌کند.

شهرداری کپنهاگ برای جبران این فاصله، تمرکز خود را بر افزایش بهره‌وری انرژی، گسترش انرژی‌های تجدیدپذیر، توسعه شبکه‌های حرارتی هوشمند و تقویت حمل‌ونقل سبز گذاشته‌است. با وجود این چالش‌ها، تا سال ۲۰۱۰ از امروز، کپنهاگ موفق به کاهش ۶۵درصدی انتشار گازهای گلخانه‌ای شده‌است. گذار سبز سالم دارد و مرحله بعدی، کاهش ۵۰درصدی انتشار کربن مبتنی بر مصرف تا سال۲۰۳۵ است که ردپای کربن کالاها و خدمات مصرفی خارج از شهر را نیز شامل خواهدشد. این رویکرد، اقتصاد چرخشی ساختمان و تغییر الگوهای مصرف شهروندان از جمله در غذا، حمل‌ونقل و سبک زندگی را ترویج می‌کند.

عکس نوشت

کارتون

منسخه ایرانی تئاترهای معروف لندن

نمایش موزیکال «الیور توئیست» به کارگردانی حسین پارسایی میزبان بیش از ۷۰هزار مخاطب شد تا یک بار دیگر این نکته به اثبات برسد که مردم حتی در شرایط سخت اقتصادی هم حاضرند به تماشای یک اثر موفق بنشینند. اجرای چندباره این نمایش در ایران یادآور اجراهای تاریخی چند نمایش مشهور در نیاست.

«تله موش» اثر معمایی و مهم آگاتا کریستی که به‌عنوان پراجا‌ترین نمایش‌نامه جهان شناخته می‌شود، بیش از ۷۰ سال است که هر شب در لندن روی صحنه می‌رود و از آن به عنوان یکی از جاذبه‌های مهم لندن نام می‌برند و گردشگران سعی می‌کنند تا آنجا که مقدور است تماشای آن را از دست ندهند. «تله موش» اولین بار سسال ۱۹۵۲ در وست‌اند لندن روی صحنه رفت و تا زمانی که کووید تئاترها را به تعطیلی کشاند، بی‌وقفه در حال اجرا بود و بعد از دوران کرونا دوباره اجراهایش را شروع کرد.

نمایش موزیکال «بینوایان» نوشته ویکتور هوگو هم از آن دسته کارهایی است که چند دهه است در حال اجراست و همچنان مخاطبان زیادی را جذب می‌کند. این نمایش قرار است همچنین سسال اجرایش در «وست اند» را در روزهای آینده جشن بگیرد.

همچنین نمایش موزیکال «شیخ ایرا» سال ۱۹۸۶ در وست‌اند روی صحنه رفت و در سال ۱۹۸۸ در تئاتر برادوی به اجرا درآمد و رکورد طولانی‌ترین زمان روی صحنه بودن در برادوی را به خود اختصاص داده است.

حالا بعد از سال‌ها به نظر می‌رسد در ایران هم اتفاقات فرهنگی مهمی افتاده که می‌تواند چنین وضعیتی را در تئاتر بسه وجود بیاورد و مثلا شهرهای گردشگرپذیر هم هویت فرهنگی

خاص قایل کنند. هرچند این مساله به سوز و گشایش قابل توجه نیاز دارد اما امکان وقوع آن دور از تصور نیست. در سال‌های اخیر با توسعه سالن‌های خصوصی در ایران تئاتر دوران جدیدی را آغاز کرد و روزانه آثار زیادی در تهران و سایر شهرستان‌ها روی صحنه می‌روند که در این میان برخی با اقبال روبه‌رو می‌شوند و برخی نیز در گیشه شکست می‌خورند.

در این وضعیت برخی نمایش‌ها در سالن‌های مختلف اجرا شده‌اند و هر بار هم توانسته‌اند در جذب مخاطب موفق عمل کنند. «الیور توئیست» یکی از همان‌هاست و شاید بتوان از آن به عنوان نسخه ایرانی نمایش‌هایی همچون «شیخ ایرا» و «بینوایان» یاد کرد.

رمان مطرح چارلز دیکنز از زمان نگارش تاکنون بارها و بارها مرجع اقتباس آثار نمایشی بوده است. از زمانی که سینما وجود خارجی

نداشت در نمایش‌ها همیشه پای ثابت قصه‌ای محبوب بود تا بعدتر که سینما آمد و در این مدیوم هم بارها ساخته شد و مورد اقبال تماشاگران قرار گرفت. اتفاق جالب، اما زمانی رخ داد که دوازده سال پس از «الیور توئیست» مشهور به کارگردانی دیوید لین، آنگستاز شیر انگلیسی که دستی بر قلم داشت تصمیم گرفت نسخه موزیکالی از اثر جوادانه دیکنز آماده کند و به این ترتیب لیونل بارت در سال ۱۹۶۰ نسخه موزیکال «الیور توئیست» را ارائه داد و نام آن را «الیور» گذاشت. هشت سال پس از انتشار این اثر رکورد بر این اساس همین نسخه و با همین نام قبلمی موزیکال شناخت که در اسکانز آن سال هم مورد توجه قرار گرفت.

حسین پارسایی برای اولین تجربه موزیکالش در تئاتر همین فیلم «الیور» را منبع قرار داد و به این ترتیب برگردان موزیکال بارت از شاهکار دیکنز با بازی ستاره‌ها را با تمرین‌های طولانی در سال ۱۳۹۶ روی سن تالار وحدت برد که با اقبال گسترده روبه‌رو شد و سپس چند بار دیگر هم در این سال‌ها به اجرا درآمد.

حالا این نمایش با بازتولید کامل و بازطراحی نوین بخش‌های مختلف و دراماتورژی محمدرضا کوهستانی روی صحنه رفته و هزاران مخاطب را ظرف چند روز برای تماشای راهی باشگاه انقلاب کرده است. گروه تولید و کارگردانی این اثر اعلام کرده‌اند این نسخه درحالی‌که وفادار به متن اصلی و ساختار نمایشی سال ۱۳۹۶ باقی ماند، ولی در نمایش‌نامه و چند ترانه با تأکید بر دغدغه‌ها و نابرابری‌های اجتماعی و واقعیت‌های تلخ زندگی انسان تغییرات جزئی داشته و از نظر طراحی‌های هنری تفاوت‌های چشم‌گیری با اجرای پیشین دارد.

براساس گزارش‌ها این نمایش در هفته‌های اخیر روزانه میزبان حدود ۶هزار مخاطب است و به دلیل استقبال مخاطبان برای روزهای ۲۱، ۲۲ و ۲۳ آبان‌ماه ۱۴۰۴ تمدید هم شده است. آنچه در این نمایش مورد استقبال قرار گرفته بداهه‌گویی‌های هوتن شبکیا در نقش شخصیت «فاکین» است و انتشار بخشی از این ویدئوها در فضای مجازی موج بزرگی راه انداخته است. این بازیگر در بخش‌هایی از نمایش با تذکر ممنوع بودن تصویربرداری از نمایش، به صورتی طنزآمیز با برخی تماشاگران معاشرت‌هایی دارد که به شکلی عجیب، در فضای مجازی پربیننده شده است.

هوتن شبکیا، بهنوش طباطبایی، بانینال شومون، امیرکاوه آهینجان، با حضور سیامک انصاری و کاظم سیاحی ایفاگر نقش‌های اصلی این نمایش هستند.

اجرای ارکستر

سمفونی آپسو

به رهبری مازیار

یونسی